

Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Σχολικό έτος 2003-2004

Υπεύθυνος φορέας: **Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος**
Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Γ΄ Κ.Π.Σ. της Ευρωπαϊκής Ένωσης
(75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους)

Ενέργεια 2.2.1.: «Αναμόρφωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εκπαιδευτικού υλικού στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση»

Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.γ.: «Πειραματικά Προγράμματα Εκπαίδευσης»

Τίτλος Έργου: *«Διεύρυνση της Ευέλικτης Ζώνης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση»*

Επιστημονικός υπεύθυνος έργου: **Γεώργιος Ν. Σκαλιάπας**
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ISBN: 960-407-166-1

Παραγωγή: Χρωμοτύπ Θεσσαλονίκης α.ε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Πρόλογος του Προέδρου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου</i>	5
<i>Εισαγωγικό Σημείωμα</i>	7
<i>Σχολεία που συμμετέχουν στο πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης</i>	8
3^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ «Η τέχνη στο νηπιαγωγείο μέσα από μια φωτογραφία: το μνημείο της μάχης της Πίνδου ανάγλυφη παράσταση του γλύπτη Χρήστου Καπράλου»	10
9^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΥΡΓΟΥ «Το βιβλίο και εμείς»	15
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΒΡΑΧΝΑΪΚΩΝ «Τα φυτά του τόπου μας»	19
2^ο ΕΙΔΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ «Ολυμπιακοί αγώνες»	23
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΝΤΑΛΟΦΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ «Στοματική υγιεινή»	26
6^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΦΥΤΕΙΩΝ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ «Στοματική Υγιεινή»	28
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΜΟΡΙΑΝΩΝ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ «Γνωριμία με τα ζώα»	31
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΛΟΠΙΟΥ ΗΛΕΙΑΣ «Έργο τέχνης...»	33
49^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ «Παραμύθια, ιστορίες παιδικές και όχι μόνο...»	35
4^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΥΑΜΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ «Τα φυτά της πατρίδας μας»	38
4^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ «Τα παραδοσιακά επαγγέλματα»	40
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΡΛΑΜΑ ΗΛΕΙΑΣ «Ένα ποτάμι ... μια ιστορία»	43
4^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΥΡΓΟΥ «Τουριστικός οδηγός του τόπου μου»	47
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΥ ΗΛΕΙΑΣ «Ωρα λογοτεχνίας»	49
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΒΑΣΙΛΑ ΗΛΕΙΑΣ «Το αμπέλι»	52
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ «Το νερό νεράκι»	56

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ «Γνωρίζοντας συνανθρώπους μας με ειδικές ανάγκες»	59
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΑΧΑΪΑΣ «Άνθρωποι, τόποι, ιστορία, πολιτισμοί μέσα από ένα μεταναστευτικό οδοιπορικό»	65
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ «Κυκλοφορώ με ασφάλεια»	67
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΑΜΑΚΙΟΥ ΑΧΑΪΑΣ «Το Δημοτικό Σχολείο Καλαμακίου»	69
32^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ «Οι Ολυμπιακοί αγώνες άλλοτε και σήμερα»	72
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ ΑΧΑΪΑΣ «Το νόμισμα στη ζωή μας»	75
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ «Μορφές λαϊκής τέχνης»	77
3/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΖΗΡΙΑΣ ΑΧΑΪΑΣ «Ο Ποιητής της Ζήριας Γ. ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ»	80
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΙΓΙΟΥ «Ιστορία του Αιγίου» (τοπική Ιστορία)	83
21^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ «Σχολική εφημερίδα»	87
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ «Ρυθμός και παραδοσιακά τραγούδια»	91
3^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΚΡΑΤΑΣ ΑΧΑΪΑΣ «Το νερό στον τόπο μου»	93

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Υπ.Ε.Π.Θ., μέσω του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, με την εφαρμογή και την αξιολόγηση του καινοτόμου προγράμματος «Ευέλικτη Ζώνη» (Ε.Ζ.) σε σχολικές μονάδες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, επιδιώκει την υιοθέτηση από τους εκπαιδευτικούς εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης. Σκοπός του προγράμματος είναι η σύνδεση της σχολικής γνώσης με την καθημερινή ζωή που θα συμβάλει στον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Το πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης βασίζεται στην αναδιάρθρωση του σχολικού χρόνου, ώστε να διατίθενται τουλάχιστον δύο ώρες από το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου για τη μελέτη θεμάτων, που παρουσιάζουν γενικότερο ενδιαφέρον, με διαδικασίες συλλογικής διερεύνησης. Παράλληλα η Ε.Ζ. δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή των καινοτομιών που εισάγουν το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών των γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονται στο σημερινό σχολείο.

Στο πλαίσιο της δημοσιοποίησης-διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος, πραγματοποιείται η παρούσα έκδοση, στην οποία δημοσιεύονται σχέδια εργασίας που εκπονήθηκαν από μαθητές/τριες σε συνεργασία με τους δασκάλους/ες τους κατά τη διάρκεια υλοποίησης του πιλοτικού προγράμματος. Η επιλογή του υλικού πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τους κατά τόπους σχολικούς συμβούλους, με τα μέλη των Τοπικών Επιτροπών Στήριξης και το μέλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου που ήταν υπεύθυνο στην αντίστοιχη διοικητική περιφέρεια. Το περιεχόμενο του περιοδικού αποτελεί ένα πρωτογενές εκπαιδευτικό υλικό, που θεωρούμε ότι μπορεί να δώσει αφορμή για ανάληψη παρόμοιων πρωτοβουλιών και από άλλα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Θα επιθυμούσαμε, τέλος, να εκφράσουμε τις θερμές ευχαριστίες μας σε όλους τους συντελεστές.

**Ο Πρόεδρος
του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

**Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.**

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών επιχειρείται η κάθετη και οριζόντια διασύνδεση των εννοιών των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων. Η κάθετη διασύνδεση χαρακτηρίζει το ενιαίο του προγράμματος και επιτυγχάνεται από τάξη σε τάξη και από βαθμίδα σε βαθμίδα εκπαίδευσης, ενώ η οριζόντια διασύνδεση χαρακτηρίζει το διαθεματικό χαρακτήρα του προγράμματος και επιτυγχάνεται μεταξύ των μαθημάτων της ίδιας τάξης.

Για να διευκολυνθεί η κατάκτηση της «ενοποιημένης» γνώσης απαιτείται η χρήση ενός συνόλου θεμελιωδών διαθεματικών εννοιών. Αυτές οι θεμελιώδεις διαθεματικές έννοιες, κλειδιά, χρησιμοποιούνται σαν όχημα οριζόντιας και κάθετης μεταφοράς και σύνθεσης των γνώσεων σ' ένα «εγνωσιολογικό οικοδόμημα» (Αλαχιώτης, 2003).

Ολοκληρωτική μετατόπιση του επίκεντρου της διδασκαλίας προς τη βάση της διαθεματικότητας έχουμε μόνο στην περίπτωση της Ευέλικτης Ζώνης.

Η Ευέλικτη Ζώνη είναι ένα πρόγραμμα που υλοποιείται σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα του ωρολογίου προγράμματος και στο οποίο ο εκπαιδευτικός συνδιαμορφώνει το πρόγραμμα σπουδών. Θεωρείται μια αξιόλογη καινοτομία του ΥΠ.Ε.Π.Θ. μέσω του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, γιατί δίνεται η ευκαιρία στο μαθητή (μέσα από την ανάπτυξη των σχεδίων εργασίας) να συμμετάσχει ενεργά στη διαδικασία της μάθησης, να εργαστεί συνεργατικά, να αυτενεργήσει και να αναπτύξει κριτική σκέψη.

Στο παρόν τεύχος του περιοδικού περιέχονται εργασίες των μαθητών που εκπονήθηκαν με μεγάλη επιτυχία, στο πλαίσιο της εφαρμογής του προγράμματος της Ευέλικτης Ζώνης. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι όλες οι εργασίες που υποβλήθηκαν ήταν εξαιρετικά αξιόλογες, αλλά δεν υπήρχε δυνατότητα να δημοσιευτούν σε αυτό το τεύχος, εξαιτίας του περιορισμένου χώρου. Η επιλογή των εργασιών έγινε με κριτήρια γεωγραφικά, κατανομής και αναλογίας ανά περιφέρεια Σχολικού Συμβούλου.

Κύριο μέλημα της παρούσας έκδοσης ήταν από το ένα μέρος να αναδειχτεί το ποιοτικά εξαιρετικό έργο που επιτελείται στα σχολεία μας και από το άλλο μέρος να αποτελέσει έναν οδηγό, που θα διευκολύνει και θα εξοικειώσει εκπαιδευτικούς και μαθητές σ' αυτόν τον τρόπο εργασίας μέσα στην τάξη.

Τελειώνοντας θα ήθελα εκ μέρους όλων των Σχολικών Συμβούλων Π.Ε. της Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας να συγχαρώ θερμά τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές που εργάστηκαν με φαντασία και μεράκι για την εκπόνηση αυτών των σχεδίων εργασίας. Επίσης, να ευχαριστήσω θερμά τους υπευθύνους του Π.Ι. για το μεγάλο τους ενδιαφέρον, προκειμένου να εκδοθεί το παρόν περιοδικό.

Γιάννης Δ. Καραντζής

Προϊστάμενος Επιστημονικής- Παιδαγωγικής
Καθοδήγησης Π.Ε. Δυτικής Ελλάδας

**ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ
ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΥΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΥΕΛΙΚΤΗΣ ΖΩΝΗΣ**

ΝΟΜΟΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ					
Α/Α	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	Α/Α	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	Α/Α	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
1.	1 ^ο ΚΑΤΟΧΗΣ	24.	ΠΑΠΑΔΑΤΩΝ	47.	ΜΑΚΥΝΕΙΑΣ
2.	2 ^ο ΚΑΤΟΧΗΣ	25.	ΔΡΥΜΩΝΑ	48.	ΑΕΤΟΥ
3.	3 ^ο ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ	26.	ΜΠΑΜΠΙΝΗΣ	49.	1 ^ο ΓΑΥΡΟΛΙΜΝΗΣ
4.	ΑΓΙΟΥ ΘΩΜΑ	27.	ΛΥΣΙΜΑΧΙΑΣ	50.	1 ^ο ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
5.	ΓΑΛΑΤΑ	28.	ΒΡΟΥΒΙΑΝΩΝ	51.	2 ^ο ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
6.	ΓΟΥΡΙΑΣ	29.	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	52.	6 ^ο ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
7.	ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ	30.	ΡΑΪΝΑΣ	53.	2 ^ο ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ
8.	ΚΑΤΩ ΑΜΠΕΛΙΩΝ	31.	ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑΣ	54.	2 ^ο ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ
9.	ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ ΣΤΑΜΝΑΣ	32.	ΣΙΤΟΜΕΝΩΝ	55.	4 ^ο ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ
10.	ΛΕΣΙΝΙΟΥ	33.	ΜΑΜΟΥΛΑΔΑΣ	56.	5 ^ο ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ
11.	3 ^ο ΑΓΡΙΝΙΟΥ	34.	1 ^ο ΚΕΚΡΟΠΙΑΣ	57.	ΝΕΟ ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΥ
12.	12 ^ο ΑΓΡΙΝΙΟΥ	35.	ΠΑΛΙΑΜΠΕΛΩΝ	58.	ΑΜΟΡΙΑΝΩΝ
13.	ΠΕΝΤΑΚΟΡΦΟΥ	36.	ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ	59.	ΣΤΑΝΟΥ
14.	ΠΕΝΤΑΛΟΦΟΥ	37.	ΠΛΑΤΑΝΟΥ	60.	ΘΕΡΜΟΥ
15.	ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ	38.	ΠΙΤΣΙΝΑΪΚΩΝ	61.	ΦΥΤΙΩΝ
16.	ΣΤΑΜΝΑΣ	39.	ΑΣΤΑΚΟΥ	62.	ΜΗΔΙΟΥ
17.	ΤΡΙΚΟΡΦΟΥ	40.	ΚΑΜΠΟΥ ΣΤΡΑΝΩΜΑΣ	63.	ΦΙΑΜΟΥ
18.	ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ	41.	ΚΛΕΠΑΣ	64.	ΜΥΤΙΚΑ
19.	ΜΑΧΑΙΡΑΣ	42.	ΘΥΡΡΕΙΟΥ	65.	ΑΡΧΟΝΤΟΧΩΡΙΟΥ
20.	ΠΑΛΑΙΟΜΑΝΙΝΑΣ	43.	ΒΑΡΝΑΚΑ	66.	ΓΑΒΑΛΟΥΣ
21.	ΚΑΤΩ ΜΑΚΡΥΝΟΥΣ	44.	ΤΡΥΦΟΥ	67.	ΠΛΑΓΙΑΣ
22.	ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΑΣ	45.	ΣΚΑΛΑΣ		
23.	ΚΑΤΩ ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΑΣ	46.	ΔΡΥΜΟΥ		

ΣΥΝΟΛΟ: 67 ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΑ

ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ					
Α/Α	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	Α/Α	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	Α/Α	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
1.	27 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	18.	ΔΑΦΝΗΣ	35.	Κ. ΚΑΣΤΡΙΤΣΙΟΥ
2.	49 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	19.	ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	36.	ΚΛΕΙΤΟΡΙΑΣ
3.	52 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	20.	ΕΡΥΜΑΝΘΕΙΑΣ	37.	ΛΙΜΝΟΧΩΡΙΟΥ
4.	59 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	21.	ΑΒΥΘΟΥ	38.	ΛΥΚΟΥΡΙΑΣ
5.	61 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	22.	ΛΟΥΣΙΚΩΝ	39.	ΝΙΦΟΡΕΪΚΩΝ
6.	69 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	23.	65 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	40.	2 ^ο ΠΑΡΑΛΙΑΣ
7.	ΠΕΙΡ. ΠΑΝ ΠΑΤΡΩΝ	24.	21 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	41.	ΣΑΡΑΒΑΛΙΟΥ
8.	1 ^ο ΑΙΓΙΟΥ	25.	32 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	42.	ΧΑΛΑΝΔΡΙΤΣΑΣ
9.	2 ^ο ΑΙΓΙΟΥ	26.	2 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	43.	ΧΑΪΚΑΛΙΟΥ
10.	3 ^ο ΑΙΓΙΟΥ	27.	11 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	44.	ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΟΥ
11.	4 ^ο ΑΙΓΙΟΥ	28.	ΚΑΛΑΜΑΚΙΟΥ	45.	ΣΚΙΑΔΑ
12.	6 ^ο ΑΙΓΙΟΥ	29.	ΚΑΛΙΘΕΑΣ	46.	ΤΕΜΕΝΗΣ
13.	7 ^ο ΑΙΓΙΟΥ	30.	ΖΗΡΙΑΣ	47.	ΦΑΡΡΩΝ
14.	9 ^ο ΑΙΓΙΟΥ	31.	ΕΛΙΚΗΣ	48.	ΡΙΟΛΟΥ
15.	ΑΙΓΩΝ	32.	ΙΣΩΜΑΤΟΣ		
16.	3 ^ο ΑΚΡΑΤΑΣ	33.	ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ		
17.	ΑΝΩ ΑΛΙΣΣΟΥ	34.	3 ^ο Κ. ΑΧΑΪΑΣ		

ΣΥΝΟΛΟ: 48 ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΑ

ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ					
Α/Α	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	Α/Α	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	Α/Α	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
1.	ΦΛΟΚΑ	18.	ΚΑΠΕΛΕΤΟΥ	35.	ΡΑΧΩΝ
2.	ΛΑΜΠΕΙΑΣ	19.	ΑΓΙΑΣ ΜΑΥΡΑΣ	36.	ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑΣ
3.	ΧΕΛΙΔΟΝΙΟΥ	20.	ΚΥΛΛΗΝΗΣ	37.	ΑΜΠΕΛΟΚΑΜΠΟΥ
4.	4 ^ο ΠΥΡΓΟΥ	21.	ΛΥΓΙΑΣ	38.	ΚΕΡΑΜΙΔΙΑΣ
5.	8 ^ο ΠΥΡΓΟΥ	22.	ΜΠΟΡΣΙΟΥ	39.	ΣΩΣΤΙ

6.	ΚΑΡΑΤΟΥΛΑ	23.	ΝΕΑΠΟΛΗΣ	40.	ΚΑΒΑΣΙΛΩΝ
7.	ΚΑΤΑΚΟΛΟΥ	24.	ΝΗΣΙΟΥ	41.	ΠΕΛΟΠΙΟΥ
8.	ΣΑΒΑΛΙΩΝ	25.	ΣΤΡΟΥΣΙΟΥ	42.	ΓΛΥΦΑΣ
9.	ΧΑΒΑΡΙΟΥ	26.	ΨΑΡΙΟΥ	43.	3 ^ο ΓΑΣΤΟΥΝΗΣ
10.	2 ^ο ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ	27.	ΚΑΤΩ ΠΑΝΑΓΙΑΣ	44.	1 ^ο ΛΕΧΑΙΝΩΝ
11.	5 ^ο ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ	28.	ΚΑΣΤΡΟΥ	45.	ΒΑΡΔΑΣ
12.	6 ^ο ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ	29.	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	46.	ΜΑΝΩΛΑΔΑΣ
13.	ΔΑΦΝΗΣ	30.	1 ^ο ΒΑΡΘΟΛΟΜΙΟΥ	47.	ΝΕΑΣ ΜΑΝΩΛΑΔΑΣ
14.	ΚΟΥΡΤΕΣΙΟΥ	31.	2 ^ο ΒΑΡΘΟΛΟΜΙΟΥ		
15.	ΑΝΩ ΚΟΥΡΤΕΣΙΟΥ	32.	ΤΡΑΓΑΝΟΥ		
16.	ΑΡΕΤΗΣ	33.	ΣΑΜΙΚΟΥ		
17.	ΒΡΑΝΑ	34.	ΚΑΤΩ ΣΑΜΙΚΟΥ		
ΣΥΝΟΛΟ: 47 ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΑ					

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΥΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΥΕΛΙΚΤΗΣ ΖΩΝΗΣ

ΝΟΜΟΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ					
Α/Α	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	Α/Α	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	Α/Α	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ
1.	1 ^ο ΚΑΤΟΧΗΣ	15.	2 ^ο ΠΑΝΑΙΤΩΛΙΟΥ	29.	ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑΣ
2.	2 ^ο ΚΑΤΟΧΗΣ	16.	3 ^ο ΠΑΝΑΙΤΩΛΙΟΥ	30.	ΘΕΡΜΟΥ
3.	1 ^ο ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	17.	ΚΥΨΕΛΗΣ	31.	1 ^ο ΒΟΝΙΤΣΑΣ
4.	3 ^ο ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	18.	ΡΙΒΙΟΥ	32.	2 ^ο ΒΟΝΙΤΣΑΣ
5.	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	19.	ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΑΣ ΞΗΡ/ΡΟΥ	33.	ΘΥΡΡΕΙΟΥ
6.	ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥΣ	20.	ΠΑΛΛΙΟΜΑΝΙΝΑΣ	34.	ΠΑΛΙΑΜΠΕΛΑ
7.	ΜΑΣΤΡΟΥ	21.	ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΟΥ	35.	ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ
8.	ΜΑΤΑΡΑΓΚΑΣ	22.	ΛΥΓΙΑΣ	36.	ΜΥΤΙΚΑ
9.	ΠΑΠΑΔΑΤΩΝ	23.	ΑΝΤΙΡΡΙΟΥ	37.	ΑΣΤΑΚΟΥ
10.	3 ^ο ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	24.	5 ^ο ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	38.	ΠΛΑΓΙΑΣ
11.	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΛΥΒΙΩΝ	25.	6 ^ο ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	39.	ΑΝΑΛΗΨΗΣ
12.	17 ^ο ΑΓΡΙΝΙΟΥ	26.	7 ^ο ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	40.	ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ ΞΗΡ/ΡΟΥ
13.	ΛΥΣΙΜΑΧΙΑΣ	27.	ΔΡΥΜΩΝΑΣ	41.	ΦΥΤΕΙΩΝ
14.	Ν. ΑΒΟΡΑΝΗΣ	28.	ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ		
ΣΥΝΟΛΟ: 41 ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ					

ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ					
Α/Α	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	Α/Α	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	Α/Α	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ
1.	7 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	10.	3 ^ο ΑΙΓΙΟΥ	19.	ΛΙΜΝΟΧΩΡΙΟΥ
2.	8 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	11.	9 ^ο ΑΙΓΙΟΥ	20.	ΜΑΥΡΟΜΑΝΔΗΛΑΣ
3.	28 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	12.	10 ^ο ΑΙΓΙΟΥ	21.	ΝΙΚΟΛΕΪΚΩΝ
4.	33 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	13.	ΔΡΕΠΑΝΟΥ	22.	ΝΙΦΟΡΕΪΚΩΝ
5.	45 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	14.	ΕΡΥΜΑΝΘΕΙΑΣ	23.	3 ^ο ΠΑΡΑΛΙΑΣ
6.	56 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	15.	2 ^ο Κ. ΑΧΑΪΑΣ	24.	ΣΕΛΙΑΝΙΤΙΚΩΝ
7.	59 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	16.	Κ. ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΥ	25.	ΒΡΑΧΝΕΪΚΩΝ
8.	67 ^ο ΠΑΤΡΩΝ	17.	ΚΟΥΛΟΥΡΑΣ	26.	2/Θ 1 ^ο ΕΙΔΙΚΟ ΠΑΤΡΩΝ
9.	ΠΕΙΡ. ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ	18.	ΚΡΙΘΑΡΑΚΙΩΝ	27.	2/Θ 2 ^ο ΕΙΔΙΚΟ ΠΑΤΡΩΝ
				28.	1/Θ ΕΙΔΙΚΟ ΤΥΦΛΩΝ
ΣΥΝΟΛΟ: 28 ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ					

ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ					
Α/Α	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	Α/Α	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	Α/Α	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ
1.	ΜΥΡΤΙΑΣ	6.	ΡΟΥΠΑΚΙΟΥ	11.	ΤΡΑΓΑΝΟΥ
2.	9 ^ο ΠΥΡΓΟΥ	7.	1 ^ο ΓΑΣΤΟΥΝΗΣ	12.	1 ^ο ΖΑΧΑΡΩΣ
3.	13 ^ο ΠΥΡΓΟΥ	8.	ΜΑΝΩΛΑΔΑΣ	13.	2 ^ο ΖΑΧΑΡΩΣ
4.	ΣΑΒΑΛΙΩΝ	9.	1 ^ο ΛΕΧΑΙΝΩΝ	14.	5 ^ο ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ
5.	ΚΑΡΑΔΑΜΑ	10.	ΒΑΡΘΟΛΟΜΙΟΥ		
ΣΥΝΟΛΟ: 14 ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ					

**ΘΕΜΑ: «Η τέχνη στο νηπιαγωγείο μέσα από μια φωτογραφία: το μνημείο της μάχης της Πίνδου ανά-
γλυφη παράσταση του γλύπτη Χρήστου Καπράλου»
3^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: *Ειρήνη Ζαΐμη***

Πρόλογος

Το Νηπιαγωγείο μας συστεγάζεται με το 3^ο Δημοτικό Σχολείο Μεσολογγίου. Το σύνολο των νηπίων είναι 16 (5 προνήπια και 11 νήπια). Η αίθουσα είναι περίπου 90 τ.μ. και ο αύλειος χώρος είναι περίπου 500 τ.μ. κατάλληλα διαμορφωμένος με πολλά δέντρα, λουλουδία και κιόσκια ξύλινα. Επίσης υπάρχουν παιχνίδια για την άθληση και την ψυχαγωγία των νηπίων (τσουλήθρα, τραμπάλες, κάμπια κ.λ.π.).

Το Νηπιαγωγείο ανήκει στην 8^η Περιφέρεια Προσχολικής Αγωγής όπου σύμβουλος είναι η κα Δωροθέα Κωταντούλα.

Το σχέδιο εργασίας εφαρμόστηκε τη χρονική περίοδο από 8/10/03 έως 28/10/03.

Εισαγωγή

Ο Χ. Καπράλος γεννήθηκε το 1909 στο Παναϊτόλιο Αργινίου και απεβίωσε στις 20 Ιανουαρίου 1993 στην Αθήνα. Σπούδασε ζωγραφική στη Σχολή Καλών Τεχνών στην Αθήνα. Σπούδασε γλυπτική στο Παρίσι στις Ακαδημίες Grande Chaumiere και Colarossi με δάσκαλο τον Marcel Cimond. Μετά εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Το 1951 πήγε για πρώτη φορά στην Αίγινα και από τότε κάθε καλοκαίρι ζούσε και εργαζόταν εκεί. Αντιπροσώπευσε την Ελλάδα στη Biennale της Βενετίας. Τιμήθηκε με το GOTTFRIED – VON – HERDER – PREIS.

Έργα της πρώιμης φάσης της καλλιτεχνικής του δημιουργίας που το σκάλισε στα χρόνια 1952-1956 σε παρόλιθο Αίγινας που φθάνει σε μήκος τα 40 μέτρα και ύψος 110 εκατοστά. Θέμα του είναι ο πόλεμος και η Ειρήνη, χωρίς ίχνος εθνικισμού και σωβινισμού.

Χρυσανθος Χρήστου Ακαδημαϊκός.

Το έργο διακοσμεί την είσοδο της Βουλής των Ελλήνων.

Πορία προγράμματος

1η Φάση: Προβληματισμός – Επιλογή Θέματος

Την Τετάρτη 8 Οκτωβρίου 2003 η ομάδα (νηπιαγωγός, παιδιά) συζητά για τον πόλεμο του '40 και τις συνέπειές του, έχοντας ως ερέθισμα το στρατιωτάκι που κρατά στα χέρια του, ο Στέλιος. Τα παιδιά αντιδρούν υποστηρίζοντας ότι δε θέλουν τον πόλεμο και τα όπλα. Η νηπιαγωγός αναφέρει ότι ο πόλεμος του 1940 ήταν αμυντικός και ότι οι Έλληνες έπρεπε να αντισταθούν στον εχθρό (Ιταλούς) που ήρθε να πάρει τη χώρα μας. Τους λέει ότι πολλοί καλλιτέχνες εμπνεύστηκαν από αυτόν τον πόλεμο και δημιούργησαν σπουδαία έργα τέχνης. Την επόμενη μέρα τους φέρνει τη φωτογραφία του Μνημείου της Μάχης της Πίνδου του Χ. Καπράλου.

Στόχοι

Γνωστικοί: Να εξοικειωθούν τα παιδιά με την έννοια της τέχνης. Να ενισχύσουν τη συλλογικότητα και τη συνεργασία. Να μάθουν να παρατηρούν. Να κατακτήσουν αναγνωστικές έννοιες και τη γραφή μέσα από αναδυόμενη ανάγνωση και γραφή. Να κατακτήσουν μαθηματικές έννοιες. Να αναπτύξουν την αισθητική τους.

Κοινωνικοί: Να συνεργαστούν μεταξύ τους, αλλά και με τους γονείς και μ' όσους έρθουν σ' επαφή. Να μάθουν να εργάζονται με ομαδικότητα.

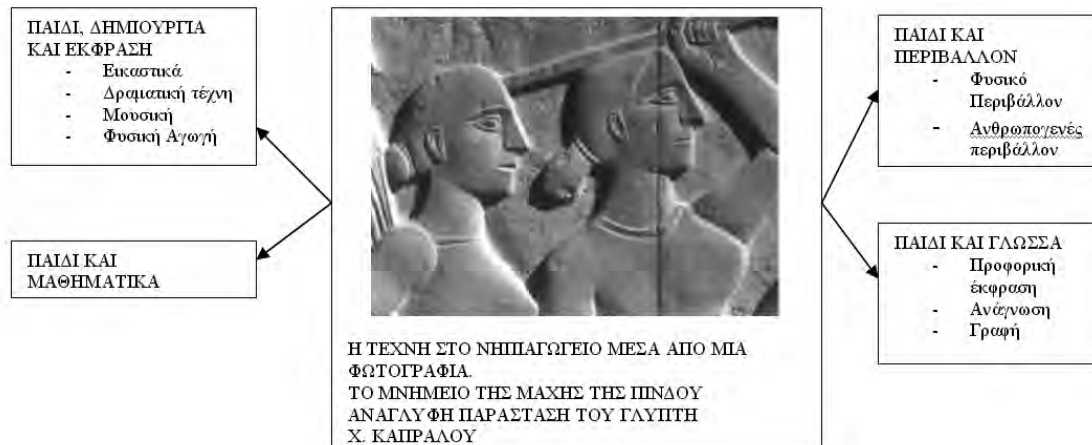
Συναισθηματικοί: Να αναπτύξουν το αυτοσυναίσθημα και την αυτοεκτίμηση. Να παίρνουν πρωτοβουλίες και να ενεργούν φυσικά και αβίαστα.

2η Φάση: Προγραμματισμός δραστηριοτήτων

Σχεδιάζουμε ένα ιστόγραμμα Διεπιστημονικής Προσέγγισης καλύπτοντας τα γνωστικά αντικείμενα όπως αναφέρονται στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Πρόγραμμα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (Δ.Ε.Π.Π.Σ.)

Παρατήρηση: Τη φωτογραφία την επεξεργαστήκαμε ενιαία και όχι τμηματικά όπως μπαίνει στα ιστογράμματα, λόγω έλλειψης χώρου.

ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

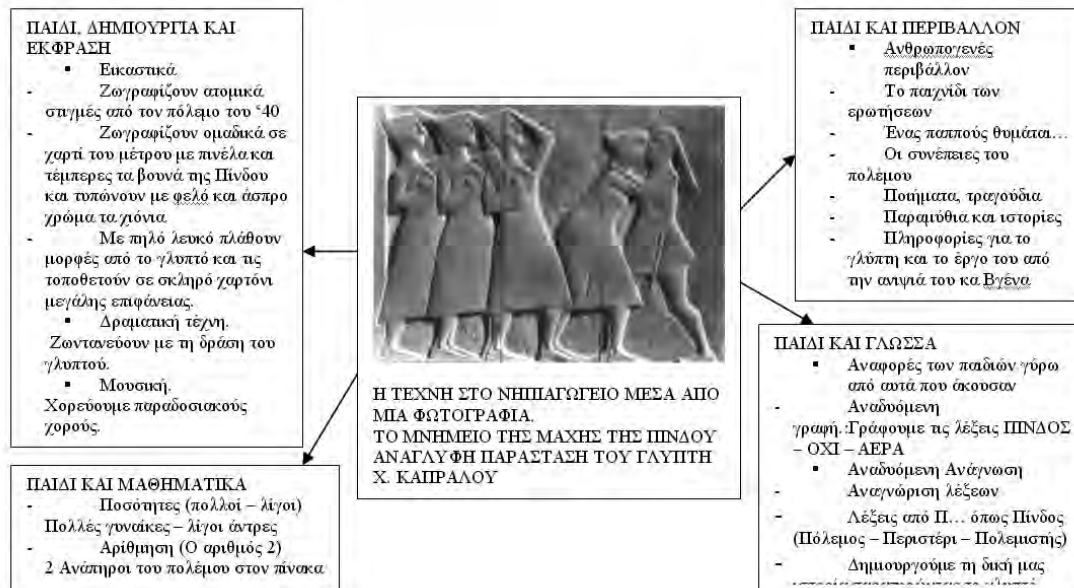

Επειδή η σκέψη των νηπίων στηρίζεται στα αντιληπτικά δεδομένα, οι δραστηριότητες συμπληρώνονται στην πορεία του προγράμματος από τα ενδιαφέροντα των παιδιών που αναδύονται και μετασχηματίζονται σε διδακτικές δραστηριότητες με την καθοδήγηση της νηπιαγωγού ως μέλος της ομάδας.

3η Φάση: Υλοποίηση δραστηριοτήτων

Τα παιδιά δουλεύουν κατά ομάδες και κατ' άτομα, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους.

Διεπιστημονική προσέγγιση

Παιδί και Περιβάλλον

- Το παιχνίδι των ερωτήσεων

Η νηπιαγωγός και τα παιδιά τοποθετούν σε μεγάλο γαλάζιο πανί τη φωτογραφία με το έργο του Χ. Καπράλου (τη φωτογραφία την έχει κάνει μεγέθυνση η νηπιαγωγός από βιβλίο με τα έργα του γλύπτη). Τα παιδιά παρατηρούν το έργο, συζητούν μεταξύ τους, παίζουν κάποια πρόσωπα του έργου. Παίζουμε το παιχνίδι των ερωτήσεων:

Τι βλέπετε στη φωτογραφία;

Πόσες γυναίκες ελληνίδες υπάρχουν και τι κάνουν;

Πόσοι άντρες φαντάροι υπάρχουν;
Τι φοράνε οι ελληνίδες; Είναι χαρούμενες;
Τι κουβαλάει μια γυναίκα;
Πόσοι ανάπηροι, που πολέμησαν στα βουνά της Πίνδου υπάρχουν;

- Ένας παππούς θυμάται...
Ένας παππούς, ο κος Γεώργιος Γυφτογιάννης, κάτοικος Μεσολογγίου, μπαίνει στην τάξη μας την ώρα που συζητάμε κοντά στο έργο. Μας αφηγείται τις προσωπικές του εμπειρίες, εκείνης της περιόδου όταν ήταν περίπου 15 ετών.

- Οι συνέπειες του πολέμου

Παρατηρούν στο έργο, τους δυο (2) ανάπηρους. Συζητάμε για τις δύσκολες συνθήκες (κρύο, χιόνι) κάτω από τις οποίες πολεμούσαν οι Έλληνες και για τις συνέπειες του πολέμου.

- Διαβάζουμε ποιήματα και παραμύθια (Σουρέλη Γαλάτεια, Σαν παραμύθι, Ανθολόγιο λογοτεχνικών κειμένων για το νηπιαγωγείο)

Ένας παππούς αφηγείται –σαν παραμύθι- στα παιδιά την ιστορία ενός γίγαντα και ενός νάνου που ο καθένας ζούσε στον τόπο του ήσυχα και κάθε πρωί χαιρετούσε ο ένας τον άλλον φωνάζοντας: «Γεια σου γείτονα». Ένα πρωί όμως ο γίγαντας φόρεσε ένα περιεργό καπέλο, μια περιεργή στολή και μεγάλες μπότες και παρουσιάστηκε στο νάνο αναγγέλοντάς του, ότι ήρθε να του πάρει το σπίτι. Ο μικρός νάνος τότε κρατώντας μια σφεντόνα του είπε: «Όχι, δεν παραδίνομαι!»

- Πληροφορίες για το γλύπτη και το έργο του. Η ανιψιά του γλύπτη κα Βγένα Καπράλου (κόρη του αδελφού του κου Σπύρου Καπράλου), που ζει μόνιμα στο Αγρίνιο και είναι και η ίδια ζωγράφος, μας επισκέπτεται στο νηπιαγωγείο και μας μιλά για το θείο της και το έργο του.

Παιδί και Γλώσσα

- Αναφορές των παιδιών γύρω απ' αυτά που άκουσαν ή βρήκαν από πληροφορίες (σε εγκυκλοπαίδειες, περιοδικά κ.λ.π.) για τον πόλεμο του '40

- Αναδυόμενη γραφή

Η νηπιαγωγός γράφει σε χαρτόνια λευκά, ίδιου μεγέθους τις λέξεις: ΠΙΝΔΟΣ – ΟΧΙ – ΑΕΡΑΣ

- Αναδυόμενη Ανάγνωση

• Τα παιδιά αναγνωρίζουν τις λέξεις στα λευκά χαρτόνια και τις διαβάζουν

• Λέξεις από Π... όπως Πίνδος

Τα παιδιά βρίσκουν λέξεις, που ν' αρχίζουν από το γράμμα Π

• Τι γινόταν στα βουνά της Πίνδου ανάμεσα στους Έλληνες και στους Ιταλούς (ΠΟΛΕΜΟΣ)

• Οι Έλληνες φαντάροι ήταν γενναίοι... (ΠΟΛΕΜΙΣΤΕΣ)

• Ποιο πουλί είναι το σύμβολο της ειρήνης; (ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ)

• Τα παιδιά φτιάχνουν τη δική τους ιστορία, παρατηρώντας τη φωτογραφία. Την αφηγούνται.

Παιδί και Μαθηματικά

- Ποσότητες (πολλοί – λίγοι)

Συγκρίνουμε τον αριθμό των γυναικών (πολλές) με τον αριθμό των αντρών (λίγοι) στη φωτογραφία

- Αρίθμηση (Ο αριθμός 2)

Τα παιδιά παρατηρούν ότι υπάρχουν δύο (2) ανάπηροι ήρωες στο έργο. Αναφερόμαστε στον αριθμό 2.

Παιδί, Δημιουργία και Έκφραση

• Εικαστικά

- Ζωγραφίζουν ατομικά σε χαρτιά Α4 στιγμές από τον πόλεμο του '40.

- Σε μπλε χαρτί του μέτρου, μεγάλης επιφάνειας ζωγραφίζουν με πινέλα και τέμπερες τα βουνά της Πίνδου. Στη συνέχεια τυπώνουν με φελούς και άσπρο χρώμα (τέμπερα) τα χιόνια.

- Φτιάχνουμε το γλυπτό. Φτιάχνουν τις μορφές πλάθοντας λευκό πηλό. Τις τοποθετούν σε σκληρό λευκό χαρτόνι, μεγάλης επιφάνειας.

• ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Ζωντανεύουμε τη δράση του γλυπτού, ακούγοντας το τραγούδι της Σ. Βέμπο «Παιδιά, της Ελλάδας παιδι-

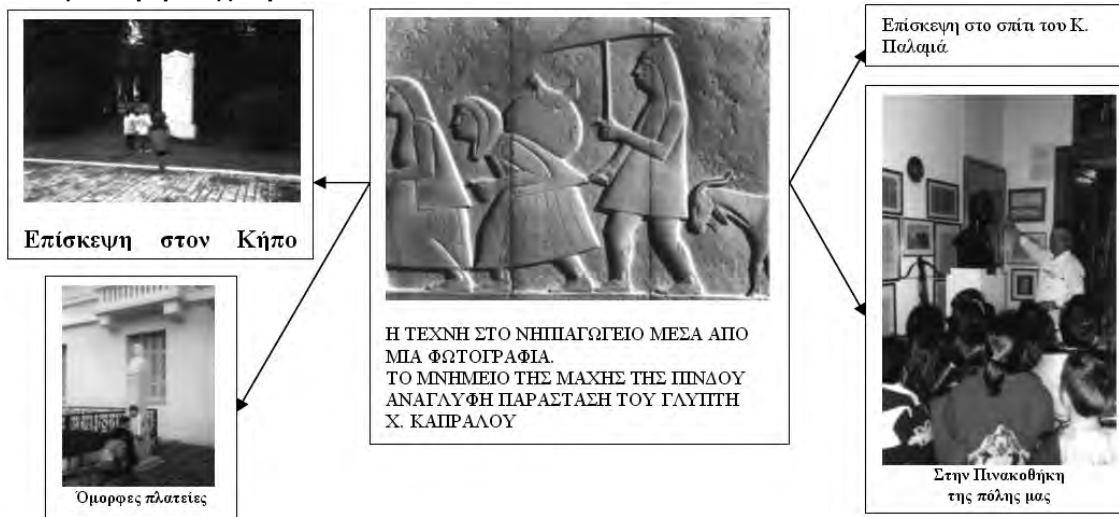
ά...». Τα παιδιά επιλέγουν τους ρόλους που θέλουν.

• ΜΟΥΣΙΚΗ

Χορεύουμε ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς

Μέσα από τις δραστηριότητες της Διεπιστημονικής Προσέγγισης της φωτογραφίας (ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ), προκύπτουν οι θεματικές ενότητες: Επίσκεψη στον Κήπο των Ηρώων, Επίσκεψη στο σπίτι του Κ. Παλαμά, όμορφες πλατείες, στην Πινακοθήκη της πόλης μας, με τις οποίες προσεγγίζουμε το θέμα: «Η Τέχνη στο νηπιαγωγείο μέσα από μια φωτογραφία» και από άλλες πλευρές.

Διαθεματική προσέγγιση

Η προσέγγιση του θέματος και από άλλες πλευρές. Την κάθε ενότητα την προσεγγίσαμε διεπιστημονικά.

Ιστόγραμμα θεμελιώδους έννοιας

Προκειμένου η προέκταση της θεματικής ενότητας «Η τέχνη μέσα από τη φωτογραφία του γλυπτού του Χ. Καπράλου» να γίνει συστηματική, αξιοποιήσαμε τη θεμελιώδη έννοια Πολιτισμός και σχεδιάζουμε το ιστόγραμμα.

4η Φάση: Περάτωση – Αξιολόγηση

Γιορτή 28^{ης} Οκτωβρίου

Από το CD ακούγεται ένα απόσπασμα του Μακρυγιάννη («Ο Ελληνικός λαός»). Τα παιδιά στρώνουν στη μοκέτα ένα μεγάλο λευκό πανί, που όπως λένε είναι τα χιονισμένα βουνά της Πίνδου. Στο άκουσμα του τραγουδιού «Παιδιά, της Ελλάδας παιδιά...» (από τη Σοφία Βέμπο) μια ομάδα παιδιών γίνονται οι φαντάροι που φεύγουν για την Πίνδο, αποχαιρετώντας τις μονάδες τους. Μια δεύτερη ομάδα παιδιών στο άκουσμα κλασικής μουσικής ανεμίζει ένα μεγάλο γαλάζιο πανί και το τοποθετούν στην Πίνδο. Τρίτη ομάδα παιδιών ακούγοντας από την κασέτα της μεθόδου διδασκαλίας το τραγούδι «Σημαία», ανεμίζουν λευκά πανιά και τα τοποθετούν

πάνω στο γαλάζιο σχηματίζοντας την ελληνική σημαία. Εκεί πάνω στα βουνά της Πίνδου γύρω από την ελληνική σημαία συναντιούνται οι φαντάροι, οι μανάδες και οι ανάπηροι του πολέμου και τραγουδούν τραγούδια της νίκης και της ελευθερίας.

Αξιολόγηση

Οι ατομικές εργασίες στους φακέλους κάθε παιδιού, οι ομαδικές εργασίες, οι φωτογραφίες και όσα καταγράψαμε στην πορεία του προγράμματος αποδεικνύουν την εξέλιξη κάθε παιδιού και την επίτευξη των στόχων που θέσαμε στην αρχή του προγράμματος.

Βιβλιογραφία

1. ΓΙΑΛΟΥΡΑΚΗ Σ.,: Εισαγωγή στη Μουσειακή Αγωγή και η Τέχνη στην Εκπαίδευση, Προγράμματα εξ αποστάσεως, Περ. σύγχρονο Νηπιαγωγείο, 1ο Εκπαιδευτικό Πακέτο.
2. ΓΙΑΝΝΙΚΟΠΟΥΛΟΥ Α. και ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.,: Προαναγνωστικές Δεξιότητες – Μαθήματα με τα φωνήματα, εκδόσεις: Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών.
3. ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ.,: ΚΑΠΡΑΛΟΣ – CAPRALOS, Εκδόσεις Pronoli, Αθήνα 1996.
4. ΚΟΣΣΥΒΑΚΗ Φ.,: Κριτική επικοινωνιακή Διδασκαλία, εκδόσεις GUTENBERG, Παιδαγωγική σειρά, Αθήνα 1998.
5. ΛΕΟΝΤΗΣ Χ.,: CD, Καντάτα Ελευθερίας, Ρήγας-Σολωμός-Μακρυγιάννης, εκδόσεις Βουλή των Ελλήνων.
6. ΜΑΖΑΡΑΚΗ Δ, ΚΕΦΑΛΟΥ ΧΟΡΣΕ, ΔΗΜΗΤΡΑΤΟΥ Β.,: Μέθοδος διδασκαλίας τραγουδιών, Γύ-ρω γύ-ρω ό-λοι, ΟΕΔΒ Αθήνα.
7. ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ.,: Επιμορφωτικό Σεμινάριο – Διάλογος για το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης, Πάτρα 2002.
8. ΠΑΝΤΑΖΗΣ Σ.,: Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο, σημειώσεις εξομοίωσης 2003-04 Στοιχεία που αναφέρθηκαν στην ημερίδα που οργανώθηκε από τη ΣΧ 8ης Περ. Π.Α. για τις νηπιαγωγούς του νομού στη Νεάπολη Αιτωλοακαρνανίας 8-9-04.
ΚΟΣΣΥΒΑΚΗ Φ.,: Εισήγηση Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.).
ΚΩΤΑΝΤΟΥΛΑ Δ., ΖΑΪΜΗ ΕΙΡ.,: Παρουσία προγράμματος Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στο Νηπιαγωγείο ως μέσο πραγμάτωσης ενός σχεδίου εργασίας στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.)
9. Στοιχεία που αναφέρθηκαν στο πρόγραμμα επιμόρφωσης νηπιαγωγών της Δ/σης του 1ου και 5ου Γραφείου Π.Ε. Ν. Αιτωλοακαρνανίας που συμμετέχουν στην Ε.Ζ. και οργανώθηκε από τη Σχ. Σύμβουλο 8ης Περ. Π.Α. στο Μεσολόγγι 16-1-04.
ΚΩΤΑΝΤΟΥΛΑ Δ.,: Η ευέλικτη ζώνη, θεωρητική προσέγγιση. ΖΑΪΜΗ ΕΙΡ.,: Σχέδιο Εργασίας, Το λιομάζωμα μέσα από έναν πίνακα.
10. ΤΑΦΑ Ε.,: Ανάγνωση και Γραφή στην προσχολική Εκπαίδευση εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2001.

ΘΕΜΑ: «Το βιβλίο και εμείς»
9^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΥΡΓΟΥ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Ρούμπου Σταθούλα

Προβληματισμός επιλογή θέματος.

Η ιδέα να ασχοληθούμε με το βιβλίο προέκυψε από τη διαπίστωσή μας ότι κάποια παιδιά του νηπιαγωγείου στην αυθόρμητη δραστηριοποίηση χρησιμοποιούσαν ελάχιστα τη γωνιά της βιβλιοθήκης. Αυτό έδειχνε ότι από το σπίτι δεν είχαν αναπτύξει καλές σχέσεις με το βιβλίο. Την αφορμή την έδωσε η εκδήλωση της κοπής της πρωτοχρονιάτικης πίτας όπου στο φλουρί του τυχερού αντιστοιχούσε σ' ένα βιβλίο μυθολογίας με τίτλο: «Οι θεοί του Ολύμπου».

Τα παιδιά ζήτησαν να διαβάσουμε το βιβλίο. Συζητήσαμε γι' αυτό και μας δόθηκε η ευκαιρία να συζητήσουμε για βιβλία - δώρα που πήραν στις γιορτές. Ζωγραφίσαμε για τα βιβλία μας – δώρα ή άλλα αγαπημένα μας βιβλία και αποφασίσαμε να ασχοληθούμε περισσότερο με αυτά.

Βασικές επιδιώξεις

- Με επικοινωνιακές και συμμετοχικές διαδικασίες να οδηγήσουμε τα νήπια σε μια σωστή συνάντηση επαφή με το βιβλίο και μέσα από αυτό να γνωρίσουν την πολλαπλή αξία του γραπτού λόγου και τα διαφορετικά του μηνύματα.
- Να εμπνεύσουμε την αγάπη για το διάβασμα και να καλλιεργήσουμε την υποχρέωση για τη φροντίδα των βιβλίων που μας ανήκουν.
- Να μάθουν τα νήπια να αναζητούν πληροφορίες και να συλλέγουν υλικά μέσα απ' την επαφή τους με τον κόσμο των ενηλίκων.
- Να καλλιεργήσουν τη φαντασία τους, και να την εκφράσουν δημιουργικά με διάφορους τρόπους: δημιουργώντας ιστορίες, παραμύθια, ζωγραφίζοντας, δραματοποιώντας.
- Να απαιτήσουν γνώσεις και δεξιότητες γύρω από το βιβλίο (είδη βιβλίων, εξέλιξη γραφής, γνωριμία με συγγραφείς κλπ).

Σχεδιασμός του σχεδίου εργασίας

Στον κύκλο συζητήσαμε με τα νήπια και ανταλλάξαμε απόψεις και πληροφορίες για τα βιβλία. Καταγράψαμε αρκετές απόψεις, γνώσεις και ερωτήματα που αναδύθηκαν.

Ενδεικτικά αναφέρουμε:

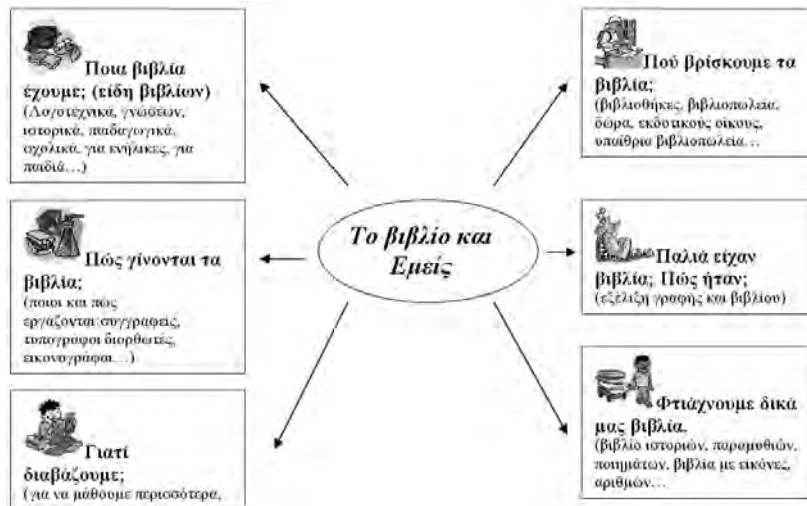
- Ποια βιβλία γνωρίζουμε;
- Τι γράφουν τα βιβλία;
- Αγοράζουμε βιβλία από το βιβλιοπωλείο, μας φέρνουν δώρα βιβλία, ποιος γράφει τα βιβλία;
- Δουλεύουν άλλοι άνθρωποι γι αυτά;
- Από τι είναι φτιαγμένα;
- Είχαν στα παλιά χρόνια βιβλία;
- Γιατί διαβάζουμε; κλπ

Ομαδοποιώντας τις απόψεις και τα ερωτήματα που αναδύθηκαν από τη συζήτηση φτιάξαμε ένα ιστόγραμμα που θα αποτελούσε το τι θα μάθουμε για τα βιβλία.

Στη συνέχεια μαζί με τα παιδιά σχεδιάσαμε τι μπορούμε να κάνουμε για να δώσουμε απαντήσεις στα ερωτήματά μας:

- Να ρωτήσουμε τους γονείς, τα αδέρφια μας,
- Να συγκεντρώσουμε στο νηπιαγωγείο διάφορα βιβλία, έντυπα, περιοδικά,
- Να επισκεφτούμε ένα βιβλιοπωλείο,
- Να επισκεφτούμε τη βιβλιοθήκη της πόλης μας,
- Να επισκεφτούμε ένα τυπογραφείο,
- Να ζωγραφίσουμε και να φτιάξουμε παραμύθια (σε βιβλία),
- Να συγκεντρώσουμε παροιμίες, συνταγές, ποιήματα κλπ. και να φτιάξουμε με αυτά βιβλία,
- Να φροντίσουμε τα σκισμένα βιβλία της βιβλιοθήκης μας,
- Να μάθουμε από βιβλία για την ιστορία του βιβλίου.

Στη φάση αυτή επιδιώξαμε τη συνεργασία των γονέων. Στο τέλος της εργασίας μας ημέρας τους καλέσαμε στην αίθουσα και εξηγήσαμε τι πρόκειται να κάνουμε. Ζητήσαμε τη βοήθειά τους (υλικά μέσα, βοήθεια σε εξόδους κλπ).

Η διεξαγωγή δραστηριοτήτων

Πρέπει να αναφέρουμε ότι δε χωρίσαμε εξαρχής τα παιδιά σε ομάδες για να αναλάβουν εργασία σύμφωνα με το ιστόγραμμα, επειδή θεωρήσαμε ότι αυτό είναι δύσκολο και εξαιτίας του αναπτυξιακού τους επιπέδου αλλά και επειδή από την πλευρά της οικογένειας κάποιον παιδιών δεν θα υπήρχε ανταπόκριση για διάθεση υλικού, πληροφοριών κλπ. Αποφασίσαμε να συγκροτούμε ομάδες ανάλογα με την δραστηριότητα. Τα υλικά που έφεραν τα παιδιά (κυρίως βιβλία αλλά και αφίσες, εικόνες) τα ομαδοποιήσαμε στο νηπιαγωγείο ανάλογα με το περιεχόμενο.

Ένα από τα δικά μας βιβλία!

Τις επόμενες ημέρες αρχίσαμε να υλοποιούμε ότι είχαμε προσχεδιάσει. Ξεκινήσαμε από τα βιβλία που συγκεντρώσαμε. Παρατηρήσαμε εικόνες, διαβάσαμε τίτλους, μιλήσαμε για συγγραφείς και από τα στοιχεία αυτά προσπαθήσαμε να κάνουμε έναν πρώτο διαχωρισμό των βιβλίων ανάλογα με το περιεχόμενο (ποιήματα, παραμύθια, βιβλία γνώσεων, βιβλία για μεγάλους, μικρούς, σχολικά, περιοδικά κλπ).

Αποφασίσαμε επίσκεψη στην βιβλιοθήκη της πόλης μας. Έγινε η σχετική προετοιμασία των παιδιών και ζητήθηκε η βοήθεια κάποιων μητέρων για συνοδεία.

Στη βιβλιοθήκη τα παιδιά παρατήρησαν τα διάφορα τμήματά της. Τμήμα με βιβλία, λογοτεχνικά, παιδαγωγικά, λεξικά, εγκυκλοπαίδειες, ιστορικά, μουσικής, υπολογιστών, γεωγραφίας, μαθηματικών κλπ.

Τα νήπια εντυπωσιάστηκαν από τα ψηλά ράφια, τα πολλά βιβλία, τα μεγάλα σε όγκο βιβλία, γι' αυτό ρωτούσαν: τι λένε αυτά τα βιβλία, ποιος έγραψε αυτά τα μεγάλα βιβλία κλπ.

Έμαθαν από υπεύθυνο για το ρόλο και τη λειτουργία της βιβλιοθήκης. Στο τμήμα του παιδικού βιβλίου τα παιδιά αναγνώρισαν και γνωστά τους βιβλία και ρώτησαν αν μπορούν να δανειστούν. Είδαν τα βιβλία ταξινομημένα ανάλογα με το περιεχόμενο και κατανόησαν περισσότερο τη δική μας προσπάθεια για ταξινόμηση βιβλίων. Κάθισαν στο τραπέζι ανάγνωσης και ξεφύλλισαν βιβλία που τους άρεσαν και τέλος κατά ομάδες, όπως

είχε προγραμματιστεί, ζήτησαν να δανειστούν κάποια βιβλία συγκεκριμένων συγγραφέων, για τους οποίους είχαμε μιλήσει (Αντερσεν, Αίσωπο, σύγχρονους συγγραφείς).

Σε άλλη χρονική στιγμή επισκεφτήκαμε ένα βιβλιοπωλείο της πόλης μας. Παρατηρήσαμε ότι εκτός από τα βιβλία υπάρχουν και άλλα αντικείμενα (χαρτικά, σχολικά είδη).

Υποβλήθηκαν ερωτήσεις από τα νήπια:

- Τι άλλο πουλάει το βιβλιοπωλείο;
- Αγοράζουν οι άνθρωποι βιβλία;
- Είναι ακριβά τα βιβλία;
- Δείξτε μας ένα βιβλίο μουσικής;
- Έχετε την Οδύσσεια σε εικόνες;

Βγάλαμε φωτογραφίες και μαγνητοφωνήσαμε τις συνομιλίες των παιδιών με τον υπάλληλο. Στο βιβλιοπωλείο αγοράσαμε βιβλία αλλά μας δώρισαν και κάποια.

Στα βιβλιοπωλεία της πόλης μας

Τα ράφια της βιβλιοθήκης μας αρχίζουν να γεμίζουν με τα δικά μας βιβλία!

Στην τάξη συζητήσαμε για το ρόλο της βιβλιοθήκης και του βιβλιοπωλείου. Στη βιβλιοθήκη δανειζόμαστε βιβλία, διαβάζουμε εκεί. Στο βιβλιοπωλείο αγοράζουμε.

Επισκεφτήκαμε ακόμη ένα τυπογραφείο και μας εξήγησαν πως γίνεται ένα βιβλίο, ποιοι άνθρωποι πρέπει να εργαστούν γι' αυτό (συγγραφέας, τυπογράφος, διορθωτής, εικονογράφος κλπ).

Μιλήσαμε για την εξέλιξη της γραφής και του βιβλίου. Εντυπωσιάστηκαν με τον τρόπο που έγραφαν στην αρχαία Ελλάδα (σε ξύλινες πλάκες αλειμμένες με κερί). Γνώρισαν κι έμαθαν για την περγαμινή, τον πάπυρο, την ανακάλυψη του χαρτιού και της τυπογραφίας.

Ως υλικά και μέσα χρησιμοποιήσαμε παλιά βιβλία, σύγχρονα βιβλία γνώσεων με εικόνες για την εξέλιξη της γραφής, κείμενα σε πάπυρο (πτυχία).

• Άλλες δραστηριότητες για το βιβλίο κατά την διάρκεια ανάπτυξης του θέματος.

- Αποφασίσαμε να φτιάξουμε δικά μας βιβλία.
- Τα παιδιά, κατά ομάδες, συγκέντρωσαν ποιήματα, αινίγματα, παροιμίες, εικόνες και φτιάξαμε τα βιβλία: των ποιημάτων, συνταγών, αινιγμάτων, γλωσσικών παιχνιδιών (γλωσσοδέτες, συνθέτες λέξεις), παροιμιών.
- Ζωγράφισαν και με τις ζωγραφιές τους δημιούργησαν ιστορία. Συνδέσαμε τις ζωγραφιές και φτιάξαμε το δικό τους παραμύθι.
- Από κατεστραμμένα βιβλία έκοψαν εικόνες και από αυτές δημιούργησαν μικρές ιστορίες. Αυτές συνδέθηκαν και έγινε: «Το βιβλίο των εικονογραφημένων ιστοριών», «Το βιβλίο με τους αριθμούς», «Το βιβλίο με τα παιδιά του κόσμου»
- Δημιουργήσαμε χώρο στην αίθουσα (ράφι) και τοποθετήσαμε τα δικά μας βιβλία. Με τα υπάρχοντα βιβλία λειτούργησε δανειστική βιβλιοθήκη.
- Δανειστήκαμε πολλά βιβλία από τη βιβλιοθήκη, αγοράσαμε από το βιβλιοπωλείο, μας δώρισαν. Διαβάσαμε πολλά βιβλία (κυρίως λογοτεχνικά), μιλήσαμε και γνωρίσαμε πολλούς συγγραφείς παιδικών βιβλίων.
- Παιξαμε παιχνίδια γραπτού και προφορικού λόγου με τους τίτλους των βιβλίων (ξεχασμένης λέξης, ανασύνθεσης τίτλου ενός βιβλίου).
- Στο περιοδικό «Σύγχρονο Νηπιαγωγείο», βρήκαμε προτάσεις και ιδέες για παιχνίδια που σχετίζονται με τη γνωριμία του βιβλίου και παίξαμε και εμείς μερικά.

Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- Ταξινόμηση βιβλίων.
- Από ποιο βιβλίο είναι παρμένες οι εικόνες;
- Τρέξτε να μου φέρετε...
- Ρίχνω το ζάρι και...
- Δημιουργήσαμε κατάλογο με τα αγαπημένα βιβλία των παιδιών.

- Κάθε παιδί ζωγράφισε το αγαπημένο του βιβλίο, έγραψε τον τίτλο και τα κρεμάσαμε στο σχολινάκι.
- Φτιάξαμε μεγάλες αφίσες, με τη βοήθεια συνταξιούχου συναδέλφου, που καλέσαμε στο νηπιαγωγείο, για να στολίσει με την αίθουσά μας. Γράψαμε κείμενα που προήλθαν από τα παιδιά.

Οι αφίσες μας

- Παίξαμε το παιχνίδι του κρυμμένου θησαυρού με βιβλία.
- Διαβάσαμε παραμύθι για το βιβλίο γνωστού μας συναδέλφου. Διαβάσαμε ποιηματάκια. «Το Σοφό Ποντίκι» του Δ. Μανθόπουλου άρεσε πάρα πολύ. Τέλος διαβάσαμε το κείμενο με τίτλο «Το Βιβλίο» της Ντόρα Γκάμπε που υπάρχει στο ανθολόγιο.
- Παρατήρησε με αντίγραφα πινάκων ζωγραφικής, επόνυμων ζωγράφων, με θέμα το διάβασμα και το βιβλίο. Το υλικό το πήραμε με φωτοτύπηση απ' το περιοδικό «Σύγχρονο Νηπιαγωγείο».
- Κλείσαμε το σχέδιο μας με τη δημιουργία απλού θεατρικού που θα γίνει στη γιορτή που θα κάνουμε με την ευκαιρία της ημέρας του παιδικού βιβλίου (2 Απριλίου) στο οποίο μυθοποιοί, συγγραφείς, ποιητές απ' την αρχαία Ελλάδα ως σήμερα εμφανίζονται και μας μιλούν για την εποχή τους.

Περάτωση του σχεδίου αξιολόγηση.

Στον κύκλο συζητήσαμε αν πήραμε απαντήση στα ερωτήματά μας (αρχικό ιστόγραμμα). Περιγράψαμε την πορεία του σχεδίου εργασίας. Δημιουργήσαμε ένα δεύτερο ιστόγραμμα με τις γνώσεις που αποκτήσαμε. Τι μας άρεσε περισσότερο στην όλη διαδικασία, τι μας κούρασε. Στάσεις – συμπεριφορές. Καταγράψαμε με τα παιδιά το λεξιλόγιο που αποκτήθηκε: συγγραφέας, ποιητής, λογοτεχνία, εικονογραφημένο βιβλίο, τυπογραφία, πάπυρος, περγαμινή βραβεία Νόμπελ κλπ.

Πιστεύουμε ότι δουλέψαμε αποτελεσματικά και σε επίπεδο ολόκληρου τμήματος και σε μικρές ομάδες. Καθ' όλη τη διάρκεια ανάπτυξης του σχεδίου υπήρξε ενδιαφέρον και ενθουσιασμός. Οι βασικές μας επιδιώξεις επιτεύχθηκαν σε μεγάλο βαθμό. Παρατηρήσαμε θετική αλλαγή στη συμπεριφορά αρκετών νηπίων απέναντι στο βιβλίο και στις δραστηριότητες στη γωνιά της βιβλιοθήκης.

Οι γονείς τέλος δέχθηκαν με ενθουσιασμό το όλο πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης και με χαρά συνεργάστηκαν μαζί μας για την υλοποίησή του.

ΘΕΜΑ: «Τα φυτά του τόπου μας»
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΒΡΑΧΝΑΪΚΩΝ
Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Διδάχου Ελένη, Ζούγλα Φανή, Καραπατάκη Ευαγγελία

Προβληματισμός 1η Φάση Δραστηριοτήτων.

Καταιγισμός ερωτήσεων από τα παιδιά με θέματα που τα ενδιαφέρουν, κατηγοριοποίηση των θεμάτων από τις Νηπιαγωγούς, συναποφασίζουμε μαζί με τα παιδιά ότι το θέμα που μας ενδιαφέρει είναι τα φυτά του τόπου μας. (25-2-2003)

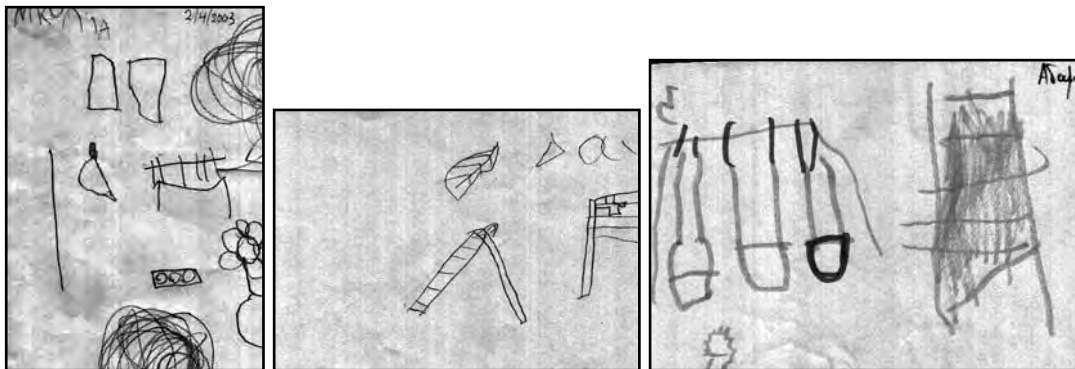
26-2-2003

Ξεκινάμε τις δραστηριότητές μας με το πολύ κοντινό μας περιβάλλον που είναι η αυλή μας. Σε κάθε τμήμα χωριστά τα παιδιά κάνουν τα εξής:

- Καταγράφουμε το αρχικό ιστόγραμμα με ότι τα παιδιά θυμούνται και υπαγορεύουν που αφορά τον κήπο και την αυλή μας.
- Ζωγραφίζει ο καθένας την αυλή όπως τη θυμάται.

- Συγκεντρώνουμε τις πρώτες ζωγραφιές, συζητάμε τυχόν ελλείψεις και συμφωνούμε με τα παιδιά να κάνουμε μια πιο συστηματική έρευνα στην αυλή μας.
- Πριν βγούμε έξω χωρίζουμε σε τρεις ομάδες. (γλώσσα, αρίθμηση).
- Επιτόπου καταγραφή της αυλής, (ατομικά σημειωματάρια), επιστροφή στην τάξη.
- Κάθε ομάδα καταγράφει-ζωγραφίζει σε ομαδική εργασία τις εντυπώσεις της.
- Συμπληρώνουμε το αρχικό μας ιστόγραμμα με τις πληροφορίες που συλλέξαμε από την αυλή μας. Διακοπή του προγράμματος για άλλες δραστηριότητες.

2-4-2003

Επανασυνδεόμαστε με το θέμα μας και ορίζουμε τι ακριβώς θέλουμε να μάθουμε για τα φυτά του κήπου μας.

Αρχικό ερωτηματολόγιο

<ul style="list-style-type: none">• Πόσα δέντρα έχουμε;• Να βρούμε βιβλία με το όνομά τους.• Ποιος φύτεψε τα φυτά;• Να φυτέψουμε, φακές, φασόλια, λουλούδια...	<ul style="list-style-type: none">• Πώς φυτεύονται και μεγαλώνουν τα λουλούδια;• Να ρωτήσουμε τους γονείς αν ξέρουν κάποιο γεωργό ή κηπουρό ή άλλες πληροφορίες.• Τα χορτάρια φυτρώνουν μόνα τους.
---	--

Ανακοίνωση προς τους γονείς

Δημιουργία αφίσσας- ανακοίνωσης από τα παιδιά προς τους γονείς με σκοπό να βοηθηθούν στην αναζήτησή τους.

Τέλος πρώτης φάσης.

2η Φάση δραστηριοτήτων:

15-4-2003 Φυτεύουμε σε γλάστρες διάφορα φυτά στην αυλή μας. Ορίζουμε το χρόνο ποτίσματος και τα παιδιά που θα ποτίζουν κάθε φορά, και περιμένουμε την εξέλιξη των φυτών μας κατά την διάρκεια των διακοπών του Πάσχα.

5-5-2003 Επιστροφή από τις διακοπές και παρατήρηση της ανάπτυξης των φυτών και σχόλια.

14-5-2003 Ζωγραφίζουμε τον κήπο του σπιτιού μας όπως τον θυμόμαστε. Ζητάμε από τα παιδιά να τον παρατηρήσουν στο σπίτι και να μας φέρουν ζωγραφιές με περισσότερες λεπτομέρειες. Τηλεφώνησε η μία Νηπιαγωγός με την κυρία Χρυσούλα, τη μαμά ενός παιδιού, η οποία δέχθηκε να μας φιλοξενήσει στον κήπο της.

15-5-2003 Επίσκεψη στον κήπο. Φοράμε κονκάρδες με τα ονόματά μας, παίρνουμε χαρτί και μολύβι για να σημειώνουμε, προετοιμάζουμε κάποιες ερωτήσεις, παρατηρούμε άλλους κήπους κατά τη διαδρομή (εγκαταλελειμμένους και περιποιημένους).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

<ul style="list-style-type: none">• Πώς τα λένε τα λουλούδια που έχετε;• Κάθε πότε ποτίζετε τα λουλούδια;• Πού τα βρίσκετε τα λουλούδια ;	<ul style="list-style-type: none">• Πώς φυτρώνουν;• Πόσο καιρό έχετε τον κήπο;
---	---

16-5-2003. Συγκεντρώνουμε τις ζωγραφιές από τους κήπους μας, τα παιδιά δίνουν πληροφορίες για τα φυτά του σπιτιού τους, για τα ονόματά τους και ότι άλλο γνωρίζουν γι' αυτά. Οι Νηπιαγωγοί παρουσιάζουν μέσα στην τάξη το φυτολόγιο, εξηγούν τη χρήση του και παροτρύνουν τα παιδιά να το γεμίσουν με φυτά.

19-5-2003 Τα παιδιά φέρνουν φυτά από το σπίτι τους, από την αυλή από την εκδρομή, και τα φυλάμε μέσα σε χοντρά βιβλία με σκοπό να γεμίσουμε το φυτολόγιο.

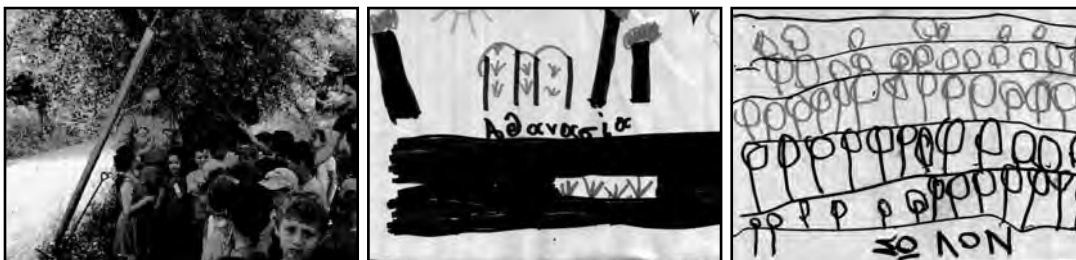

Προγραμματίζουμε επίσκεψη στο λαχανόκηπο, το θερμοκήπιο και τον υπαίθριο πάγκο πώλησης που υπάρχει στην περιοχή. Ζητάμε τηλεφωνικά την άδεια από τους ιδιοκτήτες και μας ορίζουν την επόμενη μέρα να κάνουμε την επίσκεψη. Ανακοινώνουμε την πρόθεσή μας στους γονείς και ζητάμε βοήθεια για να διασχίσουμε τον κεντρικό δρόμο και να μας συνοδέψουν στην επίσκεψη. Προετοιμάζουμε ερωτήσεις. Δεν ζωγραφίσαμε τίποτα πριν την επίσκεψη γιατί δεν υπήρξε ενδιαφέρον από τα παιδιά λόγω έλλειψης εμπειριών.

Ερωτήσεις

<ul style="list-style-type: none"> • Τι τα χρειάζονται τα θερμοκήπια; • Πώς φυτεύουν τα λουλούδια μέσα στα θερμοκήπια; 	<ul style="list-style-type: none"> • Τι δουλειά κάνετε; • Τι υλικά χρειάζονται για το φύτεμα;
--	---

20-5-2003 Δύο μητέρες εθελοντικά συμμετέχουν στην επίσκεψη. Πραγματοποίηση επίσκεψης, συλλογή απαντήσεων και φωτογραφιών, επιστροφή στην τάξη, συζήτηση εμπειριών, εντυπώσεις, ζωγραφική.

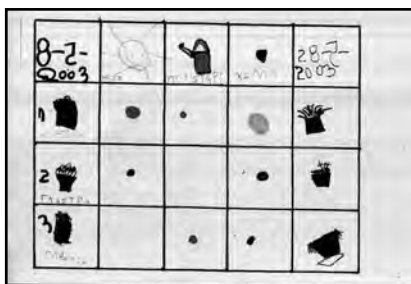

21-5-2003 Πραγματοποίηση ομαδικών εργασιών που γίνονται μέχρι το τέλος της χρονιάς:

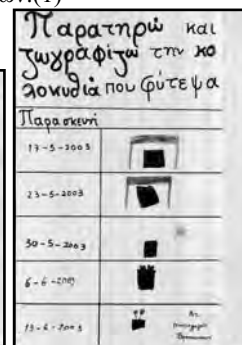
- Συμπλήρωση και ολοκλήρωση του φυτολογίου
- Δημιουργία βιβλίου από τα παιδιά με τις εντυπώσεις τους από την επίσκεψη στο θερμοκήπιο
- Με αφορμή τα φυτά, συζήτηση για τα έντομα, ειδικότερα για τη μέλισσα και δημιουργία μιας μικρής ιστορίας με τίτλο η μέλισσα και το μέλι της.
- Ομαδικές κατασκευές από όλες τις ομάδες με τα εξής θέματα: θερμοκήπια, λαχανόκηπος (μακέτες), ελεύθερη ομαδική ζωγραφική με θέμα: λαχανόκηπος, πάγκος προϊόντων, παρτέρι λουλουδιών.(1)

Πίνακας:1

Πίνακας:2

Πίνακας:3

- Κατασκευή μικρού μελισσιού.
- Πραγματοποίηση πειράματος, με τρεις γλάστρες με άνηθο που είχαν φυτέψει τα παιδιά στην αυλή. Καταγραφή των αποτελεσμάτων του πειράματος σε πίνακα.(2).
- Πραγματοποίηση πειράματος με μία κολοκυθιά που είχαν φυτέψει τα παιδιά σε γλάστρα, παρατηρούν και καταγράφουν τι γίνεται όταν την έχουν στη σκιά και τι συμβαίνει όταν την βγάλουν στον ήλιο. Σε ποια από τις δύο περιπτώσεις αναπτύσσεται καλύτερα.(3).
- Δημιουργία από τα παιδιά με την βοήθεια των Νηπιαγωγών τριών παραμυθιών, που ανταλλάσσονται και διαβάζονται και στα τρία τμήματα: «Ο πρίγκιπας και η βασίλισσα των λουλουδιών», «Ο σκαντζόχοιρος και το φίδι» και «Η μέλισσα και το μέλι της».

10-6-2003 Ξαφνική επίσκεψη του Γεωπόνου του Δήμου. (Υστερα από αλληπάλληλες αιτήσεις και προσκλήσεις των Νηπιαγωγών.) Έγινε μια μικρή συζήτηση γύρω από το επάγγελμά του και τη σχέση του με τα φυτά και τους παραγωγούς του Δήμου.

3η Φάση: Αξιολόγηση

22-5-2003 Προετοιμασία γιορτής, επιλογή των θεμάτων από κάθε τμήμα ξεχωριστά. Θέματα που επιλέχθηκαν :

Α) Λουλούδια - Κηπουροί Β) Μέλισσες - Μελισσοκόμοι, Γ) Παραγωγοί - Νοικοκυρές. Ορισμός γιορτής για την Τετάρτη 11-6-2003. Κατασκευή σκηνικών, ράψιμο στολών με μικρή βοήθεια από τους γονείς δημιουργία μικρών ποιημάτων, πρόβες από τα παιδιά που μας απασχολούν όλο το διάστημα μέχρι την ημέρα της γιορτής.

11-6-2003. Στις 8.00 μ.μ. στο χώρο του Νηπιαγωγείου μας πραγματοποιήθηκε η γιορτή μας η οποία πήγε πάρα πολύ καλά. Παιδιά, γονείς, εκπαιδευτικοί έμειναν όλοι ευχαριστημένοι. (1,2)

12-6-2003. Προετοιμασία στην τάξη μαζί με τα παιδιά των εργασιών που θα έμπαιναν στην έκθεση με αφορμή το θέμα μας που θα γινόταν την επόμενη μέρα.

13-6-2003. Έκθεση με όλες τις εργασίες των παιδιών που αφορούσαν το πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης, “τα φυτά του τόπου μας”, και από τα τρία τμήματα του Νηπιαγωγείου μας. Περάτωση του σχεδίου εργασίας, με τις εντυπώσεις γονιών και παιδιών.(3).

1

2

3

Εντυπώσεις από το σχέδιο εργασίας.

Οι εντυπώσεις που αποκόμισαν τόσο οι Νηπιαγωγοί, όσο και οι γονείς είναι θετικές. Επειδή το ίδιο σχέδιο το εκπονούσαν και τα τρία τμήματα ταυτόχρονα στο τέλος τόσο οι μεγάλοι όσο και οι μικροί προσδιόρισαν τις ομοιότητες και τις διαφορές. Το σημαντικό είναι πως τα παιδιά κατάφεραν να προβληματιστούν και να μάθουν με βιωματικό, παιγνιώδη τρόπο και αυτό ήταν .εμφανές καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης του σχεδίου εργασίας.

ΘΕΜΑ: «Ολυμπιακοί αγώνες»
2^ο ΕΙΔΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Μαρία Καραγιάννη, Κατερίνα Λαμπρινοπούλου

Σχέδιο εργασίας

Μέθοδος: task analysis

Στόχοι

- Γενικός στόχος: Να γνωρίσουν τα παιδιά τους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες και αυτό που πρόκειται να γίνει στην Αθήνα τον Αύγουστο του 2004
- Χρόνος: Όλο το σχολικό έτος
- Ειδικός στόχος: Η επαφή με τα αθλήματα

Το θέμα επελέγη από τους εκπαιδευτικούς του 2^{ου} Ειδικού Δημοτικού Σχολείου

I. Προφορικός λόγος

1. Ακρόαση
2. Συμμετοχή στο διάλογο
3. Έκφραση σαφής και ακριβής

Προγραμματισμός

ΣΚΟΠΟΣ	ΥΛΙΚΑ	ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
1.2.2 Να ονομάζει αντικείμενα	Ρούχα, κάρτες, χαρτόνια, φελιζόλ, σπάγκος κ.ά	Να ονομάζει αντικείμενα	4 στα 5

ΒΗΜΑΤΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Να ονομάζει τα όργανα των αθλημάτων (ακόντιο, βάρη, μπάλα μπάσκετ, μπάλα πόλο...)	1α. Παίζουμε με τις κάρτες 1β. Κατασκευάζουμε όργανα 1γ. Παιχνίδι με το ταμπουρίνο 1δ. Παίζουμε κρυφτό
2. Να ονομάζει τον αθλητικό εξοπλισμό (μαγιό, κορμάκι, σορτσάκι, φανέλα, φούστα, καπέλο)	2α. Ονομάζουμε τον εξοπλισμό με φυσικά αντικείμενα 2β. Ονομάζουμε τον εξοπλισμό από κάρτες 2γ. Παιχνίδι με το ταμπουρίνο 2δ. Παίζουμε τυφλόμυγα
3. Να συνδέει τα όργανα των αθλημάτων με τον εξοπλισμό	3α. Συνδέουμε τα όργανα με τον εξοπλισμό 3β. Παιχνίδι: πού είναι το λάθος 3γ. Παιχνίδι: ταίριαξε τα μεταξύ τους
ΒΗΜΑΤΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
4. Να ονομάζει τους χώρους του κάθε αθλήματος (πισίνα, στίβος, ταπί, τερν...)	4α. Ονομάζουμε τους χώρους 4β. Κατασκευάζουμε χώρους με απλά υλικά 4γ. Παιχνίδι με το ταμπουρίνο
5. Να συνδέει τον αθλητικό εξοπλισμό με το χώρο	5α. Αντιστοίχιση εξοπλισμού με χώρο 5β. Παιχνίδι: που είναι το λάθος 5γ. Ντυνόμαστε αθλητές και επιλέγουμε τον αντίστοιχο χώρο
6. Να συνδέει όργανα – εξοπλισμό – χώρο	6α. Αντιστοίχιση οργάνων, εξοπλισμού, χώρου 6β. Ο Φοίβος και η Αθηνά κάνουν αστεία 6γ. Ντυνόμαστε αθλητές και παίζουμε
7. Να ανακοινώνει τα όργανα σε σχέση με τον εξοπλισμό και το χώρο (με βοήθεια)	7α. Παιχνίδι: ερωτήσεις – απαντήσεις Δάσκαλος – μαθητής 7β. Ελάτε να παίζουμε τον δάσκαλο
8. Να ανακοινώνει τα παραπάνω χωρίς βοήθεια	

II. Ψυχοκινητικότητα

1. Γενική και λεπτή κινητικότητα
2. Προσανατολισμός στο χώρο
3. Ρυθμός και χρόνος
4. Πλευρίωση

Προγραμματισμός

ΣΚΟΠΟΣ	ΥΛΙΚΑ	ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
2.4.5. Να εκτελεί κινήσεις ακριβείας	Βίντεο, φωτογραφίες, αθλητικά όργανα...	Να εκτελεί τις κινήσεις του αθλητή με οδηγίες	4 στα 5

ΒΗΜΑΤΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Να εκτελεί την κίνηση του μπασκετ/στα 2. Να εκτελεί την κίνηση του κολυμβητή 3. Να εκτελεί την κίνηση του ακοντιστή 4. Να εκτελεί την κίνηση της αθλήτριας της ρυθμικής γυμναστικής 5. Να εκτελεί την κίνηση του αρσιβαρίστα 6. Να εκτελεί την κίνηση του ιππέα 7. Να εκτελεί την κίνηση του τενίστα	<ul style="list-style-type: none"> • Μιμούμαστε τους αθλητές έχοντας αθλητικά όργανα • Μιμούμαστε τους αθλητές χωρίς όργανα • Παιχνίδι: Μουσικές καρτέλες • Παιχνίδι: Κολοκυθιά • Παντομίμα

III. Νοητικές ικανότητες

1. Οπτική μνήμη
2. Ακουστική μνήμη
3. Λειτουργική – πρακτική μνήμη
4. Συγκέντρωση προσοχής
5. Λογικομαθηματική σκέψη
6. Συλλογισμοί

Προγραμματισμός

ΣΚΟΠΟΣ	ΥΛΙΚΑ	ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
3.6.2 Να λέει/βάζει με λογική σειρά τις δραστηριότητες	Βίντεο, φωτογραφίες καρτέλες	Να λέει/βάζει με λογική σειρά τις δραστηριότητες των αθλητών	4 στα 5
ΒΗΜΑΤΑ		ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	
1α. Αρχή κολύμβησης		• Βάζουμε σε λογική σειρά τις καρτέλες	
1β. Μέση κολύμβησης		• Ο Φοίβος και η Αθηνά κάνουν αστεία	
1γ. Τέλος κολύμβησης		• Παιχνίδι: που είναι το λάθος	
2α. Αρχή άρσης βαρών			
2β. Μέση άρσης βαρών			
2γ. Τέλος άρσης βαρών			
3α, β, γ. Ακοντισμός			
4α, β, γ. Αγώνας δρόμου			
5. Εκτέλεση συλλογισμού με παραπάνω από τρεις κάρτες			

IV. Συναισθηματική οργάνωση

1. Αυτοσυναίσθημα
2. Ενδιαφέρον για μάθηση
3. Συνεργασία με άλλους

Προγραμματισμός

ΣΚΟΠΟΣ	ΥΛΙΚΑ	ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
4.3.2 Να συνεργάζεται με τα πρόσωπα του σχολικού περιβάλλοντος	Χαρτόνια, κόλλες, ψαλίδια, πλαστελίνη, πηλός, ταμπουρίνο	Να συνεργάζεται με τα πρόσωπα του σχολικού περιβάλλοντος	4 στα 5
ΒΗΜΑΤΑ		ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	
1. Να συνεργάζεται με τον Δάσκαλο		• Φτιάχνω με τον δάσκαλο όργανα αθλημάτων π.χ. βάρη από φελιζόλ	
2. Να συνεργάζεται με 1, 2, 3, συμμαθητές του		• Ομαδικές κατασκευές	
3. Να συνεργάζεται με τον Γυμναστή		• Κατασκευή αφίσας – κολάζ	
4. Να συνεργάζεται με την Κοινωνική Λειτουργό		• Παιζω με τους συμμαθητές μου, με τις καρτέλες	

Αξιολόγηση προγράμματος

- Οργανώνουμε επισκέψεις σε αθλητικούς χώρους (γήπεδο τένις, κολυμβητήριο, στίβο κ.α.)
- Παίρνουμε μαζί μας όλο το υλικό που φτιάξαμε στη διάρκεια του προγράμματος: καρτέλες, όργανα, χαρτοκολλητική, πηλινες κατασκευές κ.α.
- Μπαίνοντας σε κάθε χώρο, καλούμε τους μαθητές να επιλέξουν ένα αντικείμενο φωνάζοντας δυνατά το όνομά του και να το τοποθετήσουν όπου ταιριάζει.
- Φοράμε αθλητικά ρούχα και αξεσουάρ και υποδύμαστε τους αθλητές που αγωνίζονται.
- Στο τέλος στεφανώνουμε όλους τους «αθλητές» με στεφάνι ελιάς.
- Φεύγοντας «αφήνουμε» τις φωνές μας στο χώρο για να μάθουν όλοι ότι περάσαμε από εκεί.

ΘΕΜΑ: «Στοματική υγιεινή»
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΝΤΑΛΟΦΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: *Πιτσιλά Ελένη*
Τάξη Α΄

Χρόνος πραγματοποίησης: 3 μήνες (48 ώρες)

Σκοπός: Να γνωρίσουν οι μαθητές τις παθήσεις των δοντιών, τον τρόπο προστασίας αυτών και να διαμορφώσουν στάση ζωής.

Στόχοι

- Να αναπτύξει ο μαθητής όλες του τις ικανότητες και να τις μετατρέψει σε δεξιότητες
- Να ασκηθεί σε όλες του τις δεξιότητες (ακρόαση, γραφή, ομιλία και ανάγνωση)
- Να είναι σε θέση να εντοπίζει και να συγκρίνει
- Να έρθει σε επαφή με άλλες μορφές λόγου και τέχνης, όπως το θέατρο, η λογοτεχνία και η μουσική
- Να ασκηθεί σε εικαστικές δημιουργίες και να καλλιεργήσει τη φαντασία του
- Να αποκτήσει μορφές συμπεριφοράς που θα βελτιώσουν τη ζωή του
- Να κοινωνικοποιηθεί στον ευρύτερο περίγυρό του
- Να έρθει σε επαφή με το διαδίκτυο και με άλλους τρόπους συλλογής και εύρεσης πληροφοριών

Δραστηριότητες

- Συζήτηση για τα ανθρώπινα δόντια και τις διαφορές τους με τα δόντια των ζώων
- Αναφορά στις αρρώστιες των δοντιών- επίδειξη εικόνων ή και πραγματικών περιπτώσεων (παραδειγμάτων)
- Προβολή εικόνων και διαφανειών από το internet
- Επίσκεψη στη βιβλιοθήκη του σχολείου, ανάγνωση και πραγματολογική επεξεργασία κειμένων σχετικών με τα δόντια
- Εξέταση των δοντιών και ενημέρωση από οδοντίατρο
- Συνέντευξη από οδοντίατρο- δημιουργία ερωτηματολογίου από τους μαθητές
- Κατασκευή οδοντοστοιχίας (χαρτοκοπτική)
- Επίδειξη φυλλαδίων- κατασκευή διαφημίσεων από τα παιδιά
- Δημιουργία ταμπλό με τροφές που ωφελούν και τροφές που βλάπτουν τα δόντια
- Φτιάχνουν ένα ημερήσιο- υγιεινό- διαιτολόγιο
- Λύνουμε ασκήσεις μαθηματικών σχετικές με τα δόντια, κατασκευάζουμε δικά μας προβλήματα
- Φτιάχνουν ένα δικό τους παραμύθι- εικονογραφούν το παραμύθι-επενδύουν μουσικά το παραμύθι
- Επίδειξη του τρόπου καθαρισμού των δοντιών- διανέμουμε οδοντόβουρτσες και οδοντόκρεμες στο κάθε παιδί

Στοματική Υγιεινή

Ο σκοπός μας μέσα από την ενασχόλησή μας και επεξεργασία του θέματος «Στοματική Υγιεινή» στα πλαίσια του προγράμματος «Ευέλικτη Ζώνη» του Υ.Π.Ε.Π.Θ είναι να γνωρίσουν οι μαθητές τις παθήσεις των δοντιών και τα αίτια πρόκλησης αυτών, όπως να υιοθετήσουν και να διαμορφώσουν σωστές συμπεριφορές επί του θέματος της υγιεινής των δοντιών. Το θέμα ανήκει στον τομέα των θεμάτων Αγωγής Υγείας.

Η αφορμή για να ασχοληθούμε με το θέμα της Στοματικής Υγιεινής ήταν η παρατήρηση της επιλογής του πρωινού γεύματος από τους μαθητές της Α΄ τάξης, όπως και το γεγονός ότι πολλοί από τους μαθητές είχαν χαλασμένα δόντια. Στην επιλογή αυτή σημαντική ήταν και η συμβολή των μαθητών.

Οι μαθητές, αρχικά, συμπλήρωσαν ένα φυλλάδιο (προ-τεστ) με σκοπό να διαπιστωθούν οι απόψεις τους, τα συναισθήματά τους και οι γνώσεις τους σε θέματα που άπτονται της υγιεινής των δοντιών. Το ίδιο φυλλάδιο θα μοιραστεί και με το πέρας του προγράμματος (μετα- τεστ) ώστε να διαπιστωθεί κατά πόσο οι μαθητές εμπέδωσαν κάποιες πληροφορίες - γνώσεις.

Καθ' όλη τη διάρκεια των συζητήσεων- διδασκαλιών με τα παιδιά πραγματοποιήσαμε μια σειρά ποικίλων δραστηριοτήτων με απώτερο σκοπό να πραγματοποιηθούν οι στόχοι που εξ' αρχής είχαν τεθεί.

Οι δραστηριότητες αυτές αποσκοπούν στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων των μαθητών (ακρόασης, γραφής, ομιλίας, ανάγνωσης), αλλά και να εκμαιεύσουν τις ικανότητες που κάθε παιδί- πιστεύουμε- πως κρύβει μέσα του. Όσον αφορά την αντιμετώπιση του προγράμματος από τους μαθητές, θα μπορούσαμε να εστιάσουμε στην έλλειψη ενημέρωσης που παρατηρήθηκε, ενώ από την άλλη πλευρά διακρίνεται έντονο το ενδιαφέρον για συνεργασία και μάθηση.

Παράλληλα βλέπουμε πόσο ομαλά δέχονται τη διαθεματικότητα του θέματος, αλλά και την εμπέδωση βασικών στοιχείων που έχουν να κάνουν με τη στοματική υγιεινή. Η απουσία στεγανών και διαχωριστικών γραμμών ανάμεσα στα μαθήματα κάνει όλα τα μαθήματα περισσότερο ενδιαφέροντα και πρακτικά («αυθεντικά»).

Πολλές είναι οι ιδέες που έχουνε, όπως και η δημιουργικότητα και φαντασία τους.

Το κλίμα που επικρατεί κατά την ενασχόλησή μας με το θέμα είναι ιδιαίτερα ευχάριστο, τα παιδιά εκφράζουν έντονο ενδιαφέρον για συμμετοχή και έκδηλη είναι η συνεργασία τους παρά το νεαρό της ηλικίας τους και την πρώτη επαφή τους με ένα τέτοιου είδους θέμα.

- Φτιάχνουμε διαφημίσεις
- Διαβάζουμε πληροφορίες για τα δόντια (ανθρώπινα- ζώων)-
- Ακροστιχίδα του δοντιού
- Περιγράφουμε εικόνες με είδη οδοντοστοιχιών
- Διαβάζουμε ιστορίες και παραμύθια για τα δόντια- Γράφουμε ένα δικό μας παραμύθι
- Καταγράφουμε ερωτήσεις και παίρνουμε συνέντευξη από οδοντίατρο
- Φτιάχνουμε ένα ημερήσιο διαιτολόγιο με τροφές που ωφελούν τα δόντια
- Διανομή σχετικού έντυπου υλικού για ανάγνωση και συζήτηση των βασικών σημείων
- Παραδόσεις και έθιμα

Συνδέουμε το θέμα με τα εξής μαθήματα:

1. Γλώσσα: Μέσα από τις γραπτές εργασίες των μαθητών στα διάφορα θέματα.
2. Μουσική: Γράφουν ένα ποίημα- Μελοποιούμε το ποίημα.
3. Μαθηματικά: Φτιάχνουν σύνολα με τροφές που βλάπτουν και με τροφές που ωφελούν τα δόντια - Αντιστοιχίσεις προϊόντων καθαρισμού των δοντιών(ενότητα της «1-1» αντιστοίχισης) - Ταξινομούν- κατατάσσουν προϊόντα σε ωφέλιμα και μη για τα δόντια μας- Φτιάχνουν προβλήματα πρόσθεσης-αφαίρεσης και τα επιλύουν - Φτιάχνουμε ένα ομαδικό επιτραπέζιο παιχνίδι.
4. Θεατρική Αγωγή: Δραματοποιούμε το παραμύθι που γράψαμε - Επίδειξη του τρόπου καθαρισμού των δοντιών με χρήση πραγματικού υλικού-Μίμηση
5. Αισθητική Αγωγή:Κατασκευάζουμε οδοντοστοιχίες - Κατασκευή ταμπλό με υλικά καθαρισμού και φροντίδας των δοντιών - Ζωγραφίζουν χαλασμένα και υγιή δόντια - Κολλάζ με ωφέλιμες και μη τροφές - Εικονογραφούμε το παραμύθι - Κατασκευάζουμε αφίσα (το δόντι στο καραμελοχωριό και το δόντι στο υγιεινό χωριό - Κατασκευή ταμπλό που απεικονίζει στόμα με δόντια (υλικό που θα χρησιμοποιηθεί είναι το γκοφρέ).

Το υλικό που χρησιμοποιήθηκε ως ερέθισμα για τα παιδιά ήταν το παρακάτω:

- «Δόντια». Νατάσσα Αναγνωστοπούλου. Εκδόσεις Φυτράκη
- «Δεν φοβάμαι τον οδοντογιατρό».Κατερίνα Γιαννίκου. Εκδόσεις Μοντέρνοι Καιροί
- «Ο Κρέστος, ο Τέρης και η ... Μυστήρια». Έκδοση Crest
- Κείμενα από τα βιβλία «Γλώσσας» του Δημοτικού (τάξεις Γ' και Δ')
- Η οδοντογιατρός στο σχολείο
- Στο οδοντιατρείο
- Κείμενα από το site της Aim στο διαδίκτυο
- Η ιστορία του Σκληροδόντη

ΘΕΜΑ: «Στοματική Υγιεινή»
6/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΦΥΤΕΙΩΝ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: *Γιάτσου Αθανασία*
Τάξεις Α΄ & Β΄

Αφετηρία – Επιλογή θέματος

Λαμβάνοντας υπόψη, τις καθημερινές συνήθειες υγιεινής των δοντιών των παιδιών, τον έντονο ρυθμό καθημερινών ερεθισμάτων σχετικά με τις τροφές και την υγιεινή του στόματος, τις τροφές που επιλέγουν να καταναλώνουν στο σχολείο (σοκολάτες, κρουασάν, γαριδάκια, μπισκότα, κ.λ.π.) και τα σχετικά μαθήματα του βιβλίου “Εμείς και ο Κόσμος” της Α΄ και Β΄ τάξης, τα παιδιά επεξεργάστηκαν το σχέδιο εργασίας “Στοματική Υγιεινή” κατά το σχολικό έτος 2003-04.

2. Στοχοθεσία

Γνωστικοί στόχοι

- Να κατανοήσουν οι μαθητές την έννοια “στοματική υγιεινή”.
- Να αντιληφθούν την αξία των γερών δοντιών και να αποκτήσουν τη συνήθεια του συχνού βουρτσίσματος.
- Να ασκηθούν στον προφορικό και γραπτό λόγο όσο και στην ανάγνωση κειμένων.
- Να έρθουν σε επαφή με λογοτεχνία, περιοδικά και εφημερίδες.
- Να αναπτύξουν την αισθητική τους μέσα από διάφορες δημιουργίες.

Κοινωνικοί στόχοι

- Να αναπτύξουν την επικοινωνία με τους συμμαθητές τους, τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς και τους ανθρώπους με τους οποίους θα έρθουν σε επαφή (π.χ οδοντίατρος)
- Να αναπτύξουν σχέσεις συνεργασίας μέσα στην ομάδα.
- Να συμμορφωθούν με τους κανόνες της ομάδας και να βελτιώσουν την ικανότητα της ομαδικής εργασίας.

Συναισθηματικοί στόχοι

- Να αναπτύξουν το αυτοσυναίσθημα και την αυτοεκτίμησή τους.
- Να αντιμετωπίζουν “δυσκολίες”, να ξεφύγουν από την απομόνωση και να γίνουν αποδεκτοί.
- Να αναπτύξουν την υπευθυνότητα και το σεβασμό στη διαφορετική άποψη.

3. Συνάφεια γνωστικών αντικειμένων – στόχων – δραστηριοτήτων (διαθεματική προσέγγιση)

Γλώσσα ⇒ Ανάπτυξη φαντασίας, λόγου, δημιουργικής ικανότητας μέσα από παραμύθια, αφήγηση, περιγραφή εμπειριών, διάλογο και συζήτηση.

Μαθηματικά ⇒ Ανάπτυξη αριθμητικών εννοιών μέσα από αρίθμηση, διατύπωση προβλημάτων, αντιστοίχιση, διάταξη, ομαδοποίηση και μέτρηση.

Μελέτη Περιβάλλοντος ⇒ Ανάπτυξη θετικής στάσης μέσα από συνήθειες καθημερινής υγιεινής, σωστής διατροφής και συνεπειών κακής διατροφής.

Αισθητική Αγωγή ⇒ Κολάζ, αφίσες, ζωγραφική.

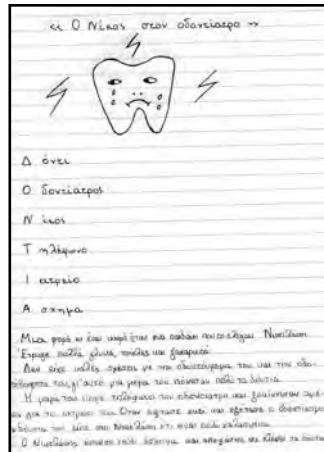
Μουσική ⇒ Ποιήματα, τραγούδια.

Θεατρική Αγωγή ⇒ Ανέβασμα θεατρικού έργου.

4. Χωρισμός σε ομάδες

Α΄ Ομάδα

Τα παιδιά συμπληρώνουν μια ακροστοιχίδα και δημιουργούν ένα δικό τους παραμύθι για μια επίσκεψη στον οδοντίατρο.

Β' Ομάδα

Τα παιδιά ολοκληρώνουν ένα μισοτελειωμένο παραμύθι.

Γ' Ομάδα

Δημιουργούν ημερολόγιο με συνήθειες διατροφής και ανακοινώνουν τις συνέπειες της κακής διατροφής στα δόντια.

Δ' Ομάδα

Με περιτυλίγματα τροφών που προκαλούν τερηδόνα και εικόνες με υγιεινές τροφές δημιουργούν κολάζ με θέματα: "Τροφές που προκαλούν τερηδόνα" και "Υγιεινές τροφές".

Ε' Ομάδα

Θεατρικό – Δραματοποίηση: Τα παιδιά παρουσιάζουν το θεατρικό: "Η κακιά Τερηδόνα και η οδοντόκρεμα ΚΛΟ-ΚΛΟ

Δραστηριότητες αξιοποίησης

- ⇒ Υγιεινές τροφές
- Κατασκευή κολάζ ⇒ Τροφές που προκαλούν τερηδόνα
- ⇒ Ιατρικό κολάζ

- Θεατρικό: Δραματοποίηση – Παντομίμα
- Μια σκηνή στο οδοντιατρείο
- Η κακιά Τερηδόνα και η οδοντόκρεμα ΚΛΟ-ΚΛΟ

• Γωνιά του οδοντίατρου

- Παίξιμο ρόλων με παιχνίδια, εργαλεία και υλικά για βούρτσισμα

• Παραμύθια - Πουήματα

- “Σοκολάκης και Ζαχαρούλα”, “Ιππόλυτος Ιπποπόταμος”, “Ο ωραίος Δάρειος”, “Ο κροκόδειλος που πήγε στον οδοντογιατρό”, “Βούρτσισμα”, “Πειρασμός”, “Τα δοντάκια”.
- Ολοκλήρωση ημιτελούς παραμυθιού (Η οδοντόβουρτσα στη χώρα της κακιάς τερηδόνας)

<p>Η ΟΔΟΝΤΟΒΟΥΡΤΣΑ ΕΣΤΙ ΧΕΡΑ ΤΗΣ ΚΑΚΙΑΣ ΤΕΡΗΔΟΝΑΣ</p> <p>Μια φορά κι έναν καιρό σε ένα τόπο μακρινό ζούσαν πολλά παιδιά. Ήταν τόπο αυτό βασίλευε μια κακιά βασίλισσα η Τερηδόνα. Η Τερηδόνα ήταν...κακία φορούσε μαύρα ρούχα και δεν αγαπούσε τα παιδιά της.</p> <p>Η Τερηδόνα έδινε στα παιδιά να φάνε μόνο γλυκά, σοκολάτες, κικαριές, γαρφαλάκια, βλιψιτζούρια και τσίχλες.</p> <p>Έτσι τα δοντάκια των παιδιών σνεκώς...χαλάσαν.</p> <p>Όμως σε μια διπλανή χώρα βασίλευε η βασίλισσα Οδοντόβουρτσα. Η Οδοντόβουρτσα ήταν καλόκαρη, αγέρη και θαμπερή.</p> <p>Η Οδοντόβουρτσα έδινε στα παιδιά να φάνε μόνο υγιεινά φαγητά, φρούσα και λαχανικά.</p> <p>Έτσι τα δοντάκια των παιδιών ήταν γερά, καθαρά και πολύ θαμπερά.</p> <p>Από τη χώρα της Τερηδόνας ακουγόταν σνεκώς κλάματα γιατί τα παιδιά πονούσαν από τα χαλασμένα δόντια που είχαν.</p>	<p>Η οδοντόβουρτσα που τα άκουγε στενοχωριόταν. Εκμύρτωναν ότι κάτι θα έπρεπε να κάνει... Αλλά το σκέφτηκε καλά, συκέντρωσε το σ μούλιό της και είπε... «παιδιά πρέπει να ηλένετε τα δόντια σας, γιατί μήνε η τερηδόνα κ τας σας χάλιασε».</p> <p>Από τότε τα παιδιά δεν φανάφαν φαχαρη και άρχισαν να ηλένουν τα δόντια τους τακτι.</p> <p>Η κακία τερηδόνα θύμωσε και έφυγε πολύ πο καμπία.</p> <p>Ειρήνη Παλκογιάννη Αθανασία Τζακρήστα Μαρια Κόντη Αρχιμή Τζακρήστα</p>
--	---

- Ακροστοιχίδες, δημιουργία παραμυθιού
- Ημερολόγιο διατροφής, ερωτηματολόγιο, συμβουλές για γερά δόντια.
- Επίσκεψη σε οδοντίατρο.

Αξιολόγηση

Γίνεται με φύλλο εργασίας για να αξιολογηθεί η ικανότητα κατανόησης των μαθητών γι' αυτά που παρουσιάστηκαν.

Βιβλιογραφία

1. Ευγένιος Τριβιζάς (1984): «Ο κροκόδειλος που πήγε στον οδοντογιατρό». Εκδόσεις κέδρος: Αθήνα.
2. Ζαραμπούκα Σοφία: (1994): «Ιππόλυτος Ιπποποταμός». Εκδόσεις Πατάκη: Αθήνα.
3. Ράσελμαν Άννα: «Σοκολάκης και Ζαχαρούλα Τρυποδόντη» Εκδόσεις άμμος.
4. (ΥΠΕΠΘ, 2000): Τετράδιο Αγωγής υγείας – στοματική υγιεινή για μαθητές 11-14 ετών. Αθήνα.
5. ΥΠΕΠΘ, (2002). Αναλυτικά προγράμματα σπουδών, και Διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών, υποχρεωτικής εκπαίδευσης. τ. Β'. Αθήνα.
6. ΟΕΔΒ, (2003). «Εμείς και ο κόσμος». Σχολικό εγχειρίδιο Α' και Β' τάξης. Αθήνα.

ΘΕΜΑ: «Γνωριμία με τα ζώα»
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΜΟΡΙΑΝΩΝ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ
Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Τσουκαλά Λεμονιά και Γρίβας Κωνσταντίνος
Τάξεις Α' & Β'

Εισαγωγή

Το θέμα της εργασίας μας αποφασίστηκε μετά από συζήτηση όπου προέκυψαν θέματα που ενδιέφεραν τα παιδιά. Οι μαθητές πρότειναν θέματα όπως η εξοχή, το Πολυτεχνείο, το δάσος, η θάλασσα, τα ζώα, τα καράβια. Μετά από ψηφοφορία καθορίστηκε ως επικρατέστερο θέμα τα ζώα. Αρχικά η εργασία μας είχε ως επίκεντρο τα κατοικίδια ζώα. Στη συνέχεια το ενδιαφέρον των παιδιών επεκτάθηκε και στα ζώα του δάσους καθώς και σ' αυτά που ζουν σε άλλες χώρες.

Ο σκοπός μας σ' ένα τέτοιο θέμα ασφαλώς πρέπει να είναι διαφορετικός για τα παιδιά του χωριού απ' αυτά της πόλης. Έτσι για τα παιδιά του χωριού θα δώσουμε το βάρος στη γλωσσική κυρίως καλλιέργεια μια και το θέμα τους είναι τόσο γνωστό κι έχουν τόσα πολλά να μας πουν από αληθινές, ζωντανές και τρυφερές εμπειρίες τους. Εξάλλου το γλωσσικό τους όργανο είναι λιγότερο καλλιεργημένο από εκείνο του παιδιού της πόλης.

Σε γενικές γραμμές κατά την ανάπτυξη του θέματος επιδιώκαμε:

Σκοπός μαθήματος

- Να είναι ικανοί να διερευνούν τα θέματα από τα σχολικά βιβλία, από τη σχολική βιβλιοθήκη, από εγκυκλοπαίδειες, από εξωσχολικά βιβλία και περιοδικά.
- Να είναι ικανοί να παρατηρούν, να καταγράφουν και να ταξινομούν ό,τι θεωρούν απαραίτητο και χρήσιμο για το μάθημα.
- Να έχουν οι μαθητές επικοινωνιακή και βιωματική προσέγγιση της γλώσσας και να αποκτήσουν δεξιότητες.
- Να αποκτήσουν οι μαθητές ομαδικό και συνεργατικό πνεύμα, να κοινωνικοποιηθούν με ομαδικά παιχνίδια, εργασίας.
- Να καλλιεργήσουν το γλωσσικό τους όργανο και να αυξήσουν τα εκφραστικά τους μέσα, να ευρύνουν τον παραστατικό τους κύκλο.
- Να αναπτύξουν την κρίση, την παρατηρητικότητα, τη μνήμη, τη φαντασία και γενικά όλες τους τις πνευματικές λειτουργίες.
- Να καλλιεργήσουν το συναισθηματικό τους κόσμο.

Γνωστικοί στόχοι

Να αποκτήσουν οι μαθητές γνώσεις:

- α) Για τον κύκλο ζωής.
- β) Για τα ζώα της πατρίδας μας και αυτά των άλλων χωρών.
- γ) Για τα είδη ζώων, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τον τρόπο της ζωής τους, το φαγητό τους, την προσφορά τους στον άνθρωπο.

Στόχοι δεξιοτήτων

- α) Να μπορούν να εκφράζουν τη γνώση με απλό φυσικό τρόπο μέσω της Αισθητικής Αγωγής (κατασκευές με πλαστελίνη, ιχνογραφίες, κολάζ κ.τ.λ.) και να βιώσουν τη γνώση από το θεατρικό παιχνίδι.
- β) Να μπορούν να ασχολούνται πρακτικά με τη φροντίδα των ζώων.

Συναισθηματικοί στόχοι

Να αγαπούν και να σέβονται τα ζώα και τη φύση γενικότερα, έτσι ώστε να προστατεύουν το περιβάλλον μας. Να αναπτύξουν τα φιλοζωικά τους συναισθήματα.

Οι μαθητές μας χωρίστηκαν σε τέσσερις ομάδες σύμφωνα με τις προτιμήσεις τους.

Ομάδα Φωτογράφων: Όλγα Κούτρα, Χριστίνα Μιχάλη, Δέσποινα Κακαρούνα, Φωτεινή Μπλαντζούκα.

Ομάδα Δημοσιογράφων: Δήμητρα Ζώη, Δημήτρης Σωτηριάδης, Γιώργος Μιχάλης, Παναγιώτης Μιχάλης.

Ομάδα Δασκάλων: Παντελής Ζαπαντιώτης, Μαρία Ζαχαρή, Βαλάντης Καρσιάδας, Γιάννης Ζώης.

Ομάδα Ερευνητών: Δημήτρης Κούτρας, Δημήτρης Μπαλαμπάνης, Σωτήρης Μπλατζούκας, Χρήστος Ζαχαρής, Θανάσης Μπλαντζούκας.

Τα παιδιά με την καθοδήγηση των δασκάλων προγραμματίσαν την πορεία που ακολούθησαν, το πώς συλλέξανε το απαραίτητο υλικό καθώς και τις ανατροφοδοτήσεις που έγιναν.

Το χρονοδιάγραμμα καθορίστηκε από τα μέσα Οκτωβρίου ως τα τέλη Μαρτίου (ένα δίωρο τη βδομάδα).

Σ' αυτό το στάδιο όλοι οι μαθητές συλλέξαν πληροφορίες από διαφορετικές όμως πηγές. Η μια ομάδα βρήκε πληροφορίες για τα ζώα από εγκυκλοπαίδειες και σχολικά βιβλία. Η δεύτερη βρήκε πληροφορίες και εικόνες από εξωσχολικά βιβλία και περιοδικά. Η τρίτη ομάδα ασχολήθηκε με λογοτεχνικά κείμενα, πεζά, ποιήματα, τραγούδια και η τέταρτη με συνεντεύξεις, φωτογραφίες αλλά και ζωγραφιές, κατασκευές.

Κατά τη διάρκεια συγκέντρωσης του υλικού κάθε βδομάδα γινόταν μέσα στην τάξη παρουσίαση αυτού από τις ομάδες.

Αφού μαζέψαμε αρκετό υλικό κρίναμε σκόπιμο να κάνουμε τη σύνδεση των άψυχων αυτών πληροφοριών με το ζωντανό πραγματικό κόσμο των ζώων. Έτσι έγιναν επισκέψεις σε κτηνοτροφικές μονάδες της περιοχής μας καθώς και σε κατοίκους του χωριού μας που φιλοξενούν κατοικίδια ζώα. Πήραμε συνεντεύξεις και βγάλαμε φωτογραφίες δείγματα των οποίων παρατίθενται στην εργασία μας. Έτσι η συλλογή των πληροφοριών δεν έγινε μόνο μέσα από τα διάφορα εγχειρίδια αλλά και από τον άμεσο κόσμο των παιδιών.

Στη συνέχεια άρχισε η επεξεργασία του υλικού μας. Η ομάδα που ασχολήθηκε με τα λογοτεχνικά βιβλία, μας παρουσίασε τα ευρήματά της. Στα καλύτερα βιβλία, παραμύθια και διηγήματα έγινε ανάγνωση μέσα στην τάξη. Μετά την ανάγνωση πολλών λογοτεχνικών κειμένων έγινε δραματοποίηση αυτών. Τα παιδιά διασκέδασαν μέσα από το θεατρικό παιχνίδι και βίωσαν τα κείμενα αυτά. Π.χ. Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων, Το λιοντάρι βασιλιάς, κ.ά. Άλλες φορές μετά την ανάγνωση αφήνονταν οι μαθητές να ζωγραφίσουν ελεύθερα ή να κάνουν κατασκευές όπως στο διήγημα του Ζαχαρία Παπαντωνίου “Το άλογο”, που είχε θαυμαστά αποτελέσματα. Ύστερα από άλλα κείμενα, π.χ. ο γάιδαρος, ο λύκος κι η αλεπού, οι μαθητές έγραψαν τα συναισθήματά τους, αυτό που τους έκανε εντύπωση, αυτό που τους άρεσε με πεζό ή ποιητικό λόγο.

Επίσης έγιναν και διαγωνισμοί. Στον πρώτο αφού διερευνήθηκαν σχεδόν 25 από τους μύθους του Αισώπου, οι μαθητές κλήθηκαν να ψηφίσουν ποιος τους άρεσε και γιατί, ενώ στο δεύτερο διαγωνισμό βραβεύτηκε το καλύτερο λογοτεχνικό βιβλίο που διαβάστηκε στην τάξη, (παράτιθενται στη συνέχεια).

Μέσα από τη λογοτεχνία οι μαθητές πήραν πολλές γνώσεις για διάφορα ζώα αλλά και τα αγάπησαν περισσότερο, ευαισθητοποιήθηκαν σχετικά με τη ρύπανση του περιβάλλοντος και για άλλα περιβαλλοντικά θέματα. Επιπλέον ασκήθηκαν στην ακρόαση λογοτεχνικών κειμένων αλλά καλλιέργησαν και το γλωσσικό τους όργανο και τη φαντασία τους, δεδομένου ότι απευθυνόμαστε σε πολύ μικρές ηλικίες και οι παραπάνω διαδικασίες είναι απαραίτητες. Οι μαθητές έγιναν και οι ίδιοι συγγραφείς και ποιητές αφού δημιούργησαν αυτοσχέδια ποιήματα, ιστορίες και παραμύθια.

Η ομάδα που ανέλαβε τις πληροφορίες για τα ζώα, κατέγραψε τα ζώα της προτιμήσεώς της με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, τα ανακοίνωσε στην τάξη, ζωγράφησε τα ζώα αυτά και μετά άρχισε να τα κατηγοριοποιεί. Σε μια μακέτα στην οποία τοποθετήσαμε το αγρόκτημα και το δάσος τα παιδιά χάρισαν τα τρισδιάστατα ζωάκια σε άγρια και ήμερα. Έγινε, επίσης και ο χωρισμός των ζώων σε θηλαστικά και ωτόκα καθώς και σε φυτοφάγα, σαρκοφάγα, παμφάγα. Η κατηγοριοποίηση αυτή έγινε σε αφίσες που κατασκευάστηκαν απ’ τους μαθητές και τοποθετήθηκαν στην αίθουσα του σχολείου. Τα παιδιά ασχολήθηκαν επίσης με τον κύκλο ζωής των ζώων που συμπίπτει μ’ αυτόν του ανθρώπου και των φυτών. Και για την τροφική αλυσίδα έγινε λόγος και οι μαθητές έφτιαζαν ζωγραφιές, ιστορίες.

Η καλλιτεχνική διερεύνηση του θέματος έγινε μέσα από πολλές δραστηριότητες. Τα παιδιά κατασκεύασαν κολλάζ ανά ομάδες, ζωγράρισαν, έφτιαζαν μορφές ζώων με πλαστελίνη, καταπιάστηκαν με χειροτεχνικές εργασίες π.χ. ζώα με λεμόνια, πατάτες και άλλα λαχανικά.

Οι μαθητές τραγούδησαν και χόρεψαν τραγούδια για τα ζώα όπως τη γίδα, το γάιδαρο, μια ωραία πεταλούδα κ.ά. Μια άλλη δραστηριότητα ήταν αυτή που δώσαμε στα παιδιά τις εικόνες απ’ το παραμύθι “Τα επτά κατσικάκια”. Οι μαθητές τις χρωμάτισαν και δημιούργησαν τους δικούς τους διαλόγους.

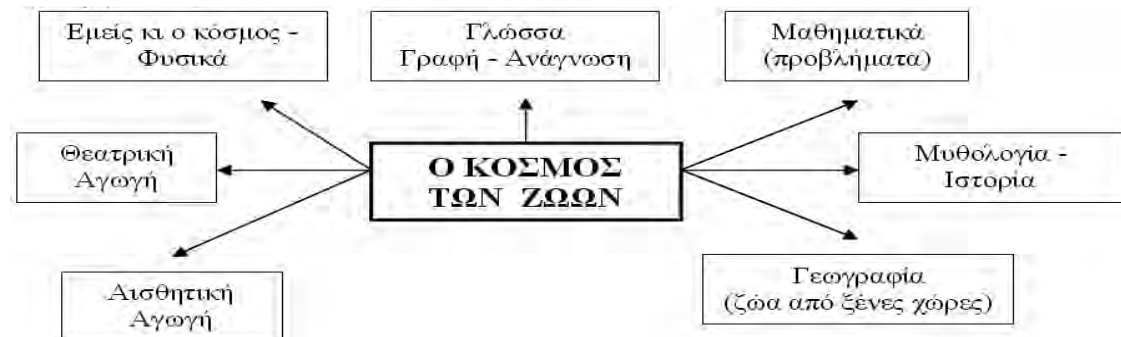
Μέσα απ’ αυτές τις δραστηριότητες οι μαθητές ασκήθηκαν ψυχοκινητικά, καλλιέργησαν τη φαντασία τους, διασκέδασαν, ενώ ταυτόχρονα έγραφαν τα πρώτα τους γράμματα, διάβαζαν τα πρώτα κείμενα, με χαρά και ευχαρίστηση. Πιο συγκεκριμένα στην Α΄ Δημοτικού στα μέσα του Δεκεμβρη, όταν οι μαθητές δεν είχαν καλά καλά κατακτήσει όλα τα γράμματα, μαζί με τη Β΄ Δημοτικού δημιούργησαν ένα μικρό παραμύθι, το γράψανε και το διαβάσανε, σαν κείμενο, ο α΄ αναγνώστης (υπάρχει μέσα στην εργασία). Αλλά και τις μαθηματικές γνώσεις καλλιέργησαν τα παιδιά μέσα από το θέμα μας. Τα μαθηματικά προβλήματα που τίθονταν, πολλές φορές ήταν παρμένα απ’ τον οικείο κόσμο των ζώων, διεγείροντας έτσι το ενδιαφέρον των μαθητών. Τέλος, έγινε και σύνδεση με τη γεωγραφία, αφού μιλήσαμε για ζώα της ζούγκλας, κάνοντας αναφορά στο χάρτη, βάλαμε τα θεμέλια των γεωγραφικών γνώσεων.

Τέλος, άλλες δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης ήταν η συλλογή αινιγμάτων, συνταγών, παραμυθιών από άλλες χώρες και η σύγκρισή τους.

Οι δραστηριότητες των μαθητών ήταν πάρα πολλές και δεν είναι δυνατό να περιγραφούν όλες. Στην εργασία μας έχουν περιληφθεί λίγες μόνο απ’ τις δουλειές των παιδιών. Πιστεύουμε ότι είναι οι πιο αντιπροσωπευτικές, άλλωστε στόχος μας ήταν οι μαθητές να βιώσουν τον κόσμο των ζώων και όχι η συγκέντρωση δειγμάτων της προσπάθειας αυτής.

Τέλος, ακολούθησε αξιολόγηση για να εξεταστεί αν επιτεύχθηκαν οι αρχικοί στόχοι, αν είναι αξιοποιήσιμα τα αποτελέσματα της εργασίας των παιδιών. Γι’ αυτό το λόγο κατασκεύασαν, με τη βοήθεια των δασκάλων τους, παιγνιώδεις ασκήσεις που περιλαμβάνονται στο τέλος της εργασίας μας. Επειδή οι απαντήσεις στα ερωτηματολόγια που δόθηκαν στα πλαίσια της αξιολόγησης δεν ήταν σαφείς, προτιμήθηκε η δημιουργία διαφόρων παιγνιωδών ασκήσεων που μας επιτρέπουν να καταλάβουμε αν επιτεύχθηκαν οι γνωστικοί στόχοι. Βέβαια δεν αξιολογείται μόνο το τελικό προϊόν, αλλά και η διαδικασία, η συμβολή δηλαδή των συμμετεχόντων σε όλα τα στάδια ανάπτυξης του σχεδίου εργασίας, καθώς και η συμβολή τους καθενός χωριστά μέσα στην ομάδα.

Η οργάνωση του σχεδίου έγινε σύμφωνα με τα μαθήματα που μπορούσαν να καλυφθούν με το συγκεκριμένο θέμα.

ΘΕΜΑ: «Έργο τέχνης...»
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΛΟΠΠΟΥ ΗΛΕΙΑΣ
Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Βικτώρια Βασιλοπούλου και Βασιλική Μητροπούλου
Τάξεις Α' & Β'

Θεματική επιλογή

«Έργο τέχνης...»

Το έργο τέχνης είναι ένα «παράθυρο», ένα «μέσο», μια απεικόνιση, ένα ερέθισμα, μια «διάσταση», μια αφορμή, μια «παροχή», μια ερμηνεία, η έκφραση και η επιλογή για τη ζωή, την ιστορία, τον πολιτισμό, την ιδέα, την αξία, τη γνώση του ίδιου του εαυτού μας...

Το έργο τέχνης είναι τόσο αντικειμενικό όσο και υποκειμενικό στη χωροχρονική του διάσταση και στην ερμηνεία του –αν υποθέσουμε ότι επιδέχεται είτε χρήζει ερμηνείας- και γι' αυτό συνιστά ένα καταπληκτικό πέρασμα στην εκφραστική, κινητική, αισθητική και δυναμική έκφραση και στάση των μαθητών.

Το έργο τέχνης είναι το περιεχόμενο αλλά και η επιλογή για την απελευθέρωση των μαθητών σ' όλα τα επίπεδα και για επικοινωνιακή 'ανα-δραση'.

Στόχοι

- Η απελευθέρωση της έκφρασης των μαθητών
- Μύηση στην ομάδα και στο πνεύμα συνεργασίας
- Μύηση στην έρευνα, πειραματισμό και κριτική σκέψη
- Μύηση στην παρατήρηση οπτικοακουστικών ερεθισμάτων
- Μύηση στην περιγραφή, την αποτύπωση, στην αυτοσυγκέντρωση, στην εκδήλωση της πιθανότητας, στην εξωτερίκευση συναισθημάτων, στη διάθεση και στην παροχή εαυτού, στο σωστό ή στο λάθος χωρίς φόβο και αναστολές, στην αίσθηση του κάλλους, στην αισθητική, στην κίνηση, στη μουσική, στο «ρυθμό» της δράσης και της αντίδρασης, στη δημιουργική δράση, στην επιλογή του «τι, πώς, πού, πότε και γιατί»...
- Προαγωγή και αναβάθμιση της αυτοεικόνας και της αυτοεκτίμησης του μαθητή
- Ενίσχυση της ευαισθησίας απέναντι στα πράγματα και τις μεταβολές τους, αξιοποίηση της παρατηρητικότητας ώστε να εμπλουτιστεί ο εσωτερικός κόσμος των μαθητών και να αναπτυχθεί στενότερη και πληρέστερη επικοινωνία με το περιβάλλον τους
- Καλλιέργεια δεξιοτήτων
- Ψυχαγωγία, ευχαρίστηση, ικανοποίηση

Χρονοδιάγραμμα

Επεξεργασία της θεματικής επιλογής καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

Διδακτικές ενέργειες

Χωρισμός σε ομάδες εργασίας

Γνωριμία με τις τέχνες, τα έργα τέχνης και τα Μουσεία (Αρχαιολογικά, Ιστορικά, Λαογραφικά, Λαϊκής Τέχνης, Μοντέρνας Τέχνης και μουσεία του κόσμου)

Επιμέρους θεματικές επιλογές και δραστηριότητες

- Ζωγραφική
- Γλυπτική
- Ποίηση και Λογοτεχνία
- Μουσική και Χορός
- Θέατρο, Κινηματογράφος, Φωτογραφία
- Αρχιτεκτονική
- Αργυροχρυσοχοΐα
- Λαϊκή Τέχνη
- Άλλες Τέχνες...

Τα έργα τέχνης στα βιβλία μας, τα έργα τέχνης στο σπίτι μας, τα έργα τέχνης στο σχολείο μας, τα έργα τέχνης στο Μουσείο, τα έργα τέχνης στο Διαδύκτιο (Internet), τα έργα τέχνης στον Τύπο (εφημερίδες, περιοδικά, έντυπα), οι εκκλησίες του τόπου μας, Αρχαιολογικοί χώροι, Γωνιά λαϊκής τέχνης στην τάξη μας, Μια γκαλερί στο σχολείο μας,

Έργα τέχνης της φύσης

- Γλυπτά πετρώματα
- Γλυπτά της θάλασσας

- Γλυπτά του ουρανού
Έρευνα, παρατήρηση, φωτογράφιση, συλλογές, δρώμενα, δημιουργία παραμυθιού, κίνηση, μουσική, χορός

Τα δικά μας έργα τέχνης

Χειροτεχνήματα

- Κολλάζ
- Ζωγραφική
- Κεραμική
- Γλυπτική (με πηλό, πλαστελίνη, πλαστικό πηλό, ζυμάρι)
Χορογραφία (οι μαθητές χορογραφούν ελεύθερα τις επιλογές τους)
Δημιουργία παραμυθιού με αφορμή κάποιο έργο τέχνης
Η ιστορία της δημιουργίας ενός έργου τέχνης (Δρώμενο...)

Η Βυζαντινή Τέχνη

Γνωριμία της Βυζαντινής Τέχνης μέσα από αντίγραφα εικόνων, βιβλία, έντυπα
Περιγραφή, καταγραφή του περιεχομένου μιας εικόνας και δραματοποίηση

Επιπροσθέτως οι διδακτικές ενέργειες αφορούν και στα παρακάτω

- Διασύνδεση με εικόνες και κείμενα από τα σχολικά βιβλία της τάξης τους καθώς επίσης και επεξεργασμένες θεματικές ενότητες
- Ανταλλαγή βιωμάτων και εμπειριών από τους μαθητές
- Αναγνώριση, εύρεση, καταγραφή, δημιουργία έργου τέχνης
- Εξωτερίκευση συναισθημάτων, μέσα από την ενεργοποίηση δημιουργικών δυνάμεων, προφορικά, κιναισθητικά και γραπτά
- Αυτενέργεια σε προσωπική και ομαδική βάση
- Επισκέψεις σε χώρους Τέχνης και Πολιτισμού της περιοχής (αρχαιολογικοί χώροι, εκκλησίες και μοναστήρια, παλιά σπίτια, μουσεία, εργαστήρια –κεραμικής, γλυπτικής, αγιογραφίας-, βιβλιοθήκες, παραλίες, δάση, όχθες ποταμού κ.λπ.)
- Παρέμβαση είτε επέμβαση των μαθητών με την αισθητική τους στο χώρο της τάξης, του σχολικού κτιρίου, της αυλή και όπου αλλού...
- Εκθέσεις...

Υλικά

Χαρτιά διάφορα, μολύβια, μαρκαδόροι, λαδοπαστέλ, κηρομπογιές, δακτυλομπογιές, κιμωλίες, ξυλομπογιές, τέμπερες, κορδόνια, σπάγγοι, υφάσματα, κλωστές, νήματα, κόλτες, βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, φωτογραφίες, κάρτες, καρτποστάλ, πινέλα, πηλός, πλαστελίνη, ζυμάρι, κοσμήματα, έπιπλα, κεραμικά, γυαλιά, κεριά, ψηφίδες, πέτρες, χαλίκια, άμμος, κοχύλια, τσόφλια, πριονίδια, μανταλάκια, χαρτοκούτια, σύρμα, τενεκεδάκια, σφουγγάρια, αλουμινόχαρτο, φύλλα, κλαδιά, φλούδες, αποξηραμένα φρούτα, μπαχαρικά, όσπρια, αλεύρι... και γενικώς ό,τι «προαιρείται» η φαντασία...

Έκφραση

Προφορική, γραπτή, κινητική (δρώμενα, χορός), μουσική ...

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση νοείται ως η δυνατότητα που μας παρέχεται να αναγνωρίσουμε τις δεξιότητες, το χιούμορ, τις ευαισθησίες, την αντιληπτική ικανότητα, τη συναισθηματική ωριμότητα- πληρότητα αναφορικός με τους προδιαγεγραμμένους στόχους, όπως αυτά διαφαίνονται μέσα από την αφηγηματική, γραπτή και καλλιτεχνική έκφρασή τους...

ΘΕΜΑ: «Παραμύθια, ιστορίες παιδικές και όχι μόνο...»
49^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Μαρία Κόκκαλη
Τάξη Α΄

Κριτήρια επιλογής του θέματος

Η επιλογή του θέματος έγινε μαζί με τα παιδιά μέσα από διάφορες προτάσεις – θέματα που τους δόθηκαν.

Η αγάπη μου για τα βιβλία και ο ενθουσιασμός των μικρών μαθητών να μάθουν να διαβάζουν ήταν ένα ισχυρό κίνητρο γι' αυτή την επιλογή.

Η σημασία της Α΄ τάξης για τη σχέση του παιδιού με το βιβλίο είναι πολύ σπουδαία. Η καλή σχέση εξαρτάται από τις αναγνωστικές εμπειρίες που οι νεαροί μαθητές βιώνουν μέσα από κείμενα που σχετίζονται με τα ενδιαφέροντά τους και τη ζωή τους. Επίσης κι από αυτά με περιεχόμενο που κεντρίζει την περιέργειά τους για τον κόσμο. Έτσι γεννιέται η αγάπη της ανάγνωσης που είναι τόσο χρήσιμη στη μετέπειτα σχολική και κοινωνική ζωή των μαθητών.

Στόχοι του προγράμματος

- Η καλλιέργεια του ενδιαφέροντος για το βιβλίο, η ανάπτυξη θετικής στάσης γενικά, μέσα από αναγνωστικές απολαύσεις και δράσεις.
- Η σταδιακή επαφή των μικρών παιδιών με διάφορα είδη βιβλίων, ξεκινώντας από τα οικεία σ' αυτά παραμύθια, προχωρώντας σε ιστοριούλες κι επεκτείνοντας τη γνωριμία με βιβλία γνώσεων κ.ά.
- Η βίωση ρόλων που έχουν σχέση με την ανάγνωση: του ακροατή, του αφηγητή, του εικονογράφου, του ηθοποιού, του συγγραφέα, του ποιητή...
- Η καλλιέργεια δεξιοτήτων των μαθητών μέσα από τους ρόλους που αναφέρθηκαν, όπως:
 1. η κατανόηση αφήγησης μιας ιστορίας (εντοπισμός χώρου, χρόνου, προσώπων, σειράς γεγονότων)
 2. η ικανότητα να αφηγούνται μια δική τους ιστορία από τη ζωή τους
 3. η οργάνωση πληροφοριών, ερμηνεία, αξιολόγηση κι έκφραση ιδεών προφορικά κι αργότερα γραπτά
 4. η δημιουργία ιστορίας από μία εικόνα και από σειρά εικόνων
 5. η διάκριση του πραγματικού από το φανταστικό μέσα από τη διάκριση διαφορετικών ειδών βιβλίων (παραμύθια, ιστορίες)
 6. η εικονογράφηση κειμένου
 7. η μιμητική τέχνη, παίζοντας το ρόλο ενός προσώπου της ιστορίας, με λόγια ή χωρίς
- η ανάπτυξη δημιουργικότητας και φαντασίας διασκευάζοντας ιστορίες ή παραμύθια, παραλλάσσοντας στοιχεία (ήρωες, τόπο, χρόνο)
- η ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ των μαθητών, με τη δασκάλα αλλά και με το βιβλίο
- η ανάπτυξη του προσώπου κάθε μαθητή με την ελεύθερη συμμετοχή του σε όλες τις δράσεις σύμφωνα με τις δυνατότητες, τις ιδιαίτερες ικανότητες και τις προτιμήσεις
- Η ανάπτυξη αυτογνωσίας και η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης

Τρόπος εργασίας

Ατομικά, σε ομάδες 3-6 παιδιών, σε ζευγάρια και συνολικά όλη η τάξη.

Δραστηριότητες

1η Φάση: Το παραμύθι

1^ο δίωρο:

Α) επίσκεψη στη σχολική βιβλιοθήκη-γνωριμία με τα βιβλία-ξεχωρίζουμε τα παραμύθια.

Β) ελεύθερη ανάγνωση των παραμυθιών ατομικά και κατά ομάδες-ανταλλάσσουν μεταξύ τους και,

Γ) επιλέγουν ένα από τα παραμύθια και το διαβάζουμε. Διάλεξαν «ο λύκος και τα 7 κατσικάκια». Συζητάμε για τον χώρο, χρόνο, πρόσωπα και γεγονότα. Συγκρίνουμε την διασκευή από διαφορετικές διασκευές του ίδιου παραμυθιού.

2^ο δίωρο:

Α) απλώνουμε τα βιβλία της βιβλιοθήκης της τάξης και ξεχωρίζουμε τα παραμύθια από τις μικρές ιστορίες. Συζητάμε και αποφασίζουμε τη δημιουργία δανειστικής βιβλιοθήκης στην τάξη μας, σε συνεργασία με τους γονείς.

Β) διαλέγουν τα παιδιά να διαβάσουμε το παραμύθι «ο μάγος Μπλου» της Ελένης Πριοβόλου εκδ. Ντοντούμη.

Γ) το διηγούνται πάλι τα παιδιά με τη βοήθεια των εικόνων.

3^ο δίωρο:

Α) διαβάζουμε το παραμύθι που είχαν διαλέξει επίσης από το προηγούμενο δίωρο «ο πινόκιο» εκδ. Παπαδόπουλος. Τα παιδιά διηγούνται διαφορετικά το παραμύθι όπως είχαν ακούσει ή διαβάσει.

Β) χρωματίζουν εικόνες διαφορετικές από τα παραμύθια «πινόκιο» και «κοκκινοσκουφίτσα» κατά ομάδες και ο καθένας σκέφτεται και γράφουμε με λίγα λόγια το κομμάτι του παραμυθιού που εικονίζεται.

Γ) κάθε ομάδα βάζει τις εικόνες στη σειρά και έτσι στο τέλος διηγείται το παραμύθι που δημιούργησε η κάθε ομάδα.

4^ο δίσωρο:

Α) Ακούμε παραμυθοτράγουδο από CD «ο λύκος και τα 7 κατσικάκια» εκδ. ανεμόμυλος και συγχρόνως βλέπουμε τις εικόνες του βιβλίου.

Β) ελεύθερη έκφραση- όποιος θέλει ζωγραφίζει, όσοι θέλουν χορεύουν τα τραγούδια που ξανακούμε, ενώ μια ομάδα αυτενεργώντας δραματοποιεί το παραμύθι.

5^ο δίσωρο:

Τα παιδιά φέρνουν στην τάξη «το αγαπημένο τους βιβλίο» και το παρουσιάζουν. Ξέρουν τον τίτλο, το περιεχόμενο και λένε γιατί τους άρεσε ή γιατί το διάλεξαν. Μερικά το διηγούνται όλο δείχνοντας τις εικόνες!!

6^ο δίσωρο:

Διαβάζω ένα παραμύθι χωρίς εικόνες «το χαμένο ελαφάκι» και συζητάμε την υπόθεση. Χωρίζονται σε δυο ομάδες όπως θέλουν και συζητούν ελεύθερα μεταξύ τους, δηλώνοντας στην ομάδα τους τι μπορεί ο καθένας να ζωγραφίσει για την εικονογράφηση του παραμυθιού.

7^ο δίσωρο:

Ακούμε το παραμύθι «η λίμνη των κύκνων» με την κλασική μουσική του Τσαϊκόφσκι και αφού το συζητήσουν μεταξύ τους για να καταλάβουν την πλοκή, ζωγραφίζουν μια εικόνα από ότι τους έκανε μεγάλη εντύπωση. Επίσης συζητάμε για τα συναισθήματα που νιώσαμε ακούγοντάς το.

8^ο δίσωρο:

Παρακολουθούμε σε βιντεοκασέτα το παραμύθι «το ασχημόπαπο». Τα παιδιά το διηγούνται μπαινώντας στο ρόλο του πρωταγωνιστή. Μιλάμε για συναισθήματα, κάνουμε κριτική και βγάζουμε συμπεράσματα.

9^ο δίσωρο:

Λόγω επίσκεψης της συγγραφέως Ζωρζ Σαρή κάνουμε μια γνωριμία με τα βιβλία της και διαβάζουμε «το γαϊτανάκι», λίγο από το αυθεντικό κείμενο και το υπόλοιπο από το ανθολόγιο. Από κασέτα ακούμε και τραγουδάμε το τραγούδι του Γ. Ρίτσου «αν όλα τα παιδιά της γης...» που το χορεύουμε όλοι μαζί. Στη συνέχεια ζωγραφίζουμε διάφορα παιδιά και τα κολλάμε κυκλικά σε χαρτί, αναπαριστώντας τα παιδιά όλου του κόσμου. (ζωγραφιστό κολλάζ)

10^ο δίσωρο:

Τα παιδιά αποφασίζουν να φέρουν δικές τους ταινίες βίντεο με παραμύθια και Χριστουγεννιάτικες ιστορίες που είναι επίκαιρες.

Βλέπουμε την « πεντάμορφη και το τέρας » και ανταλλάσσουμε απόψεις για το νόημα του παραμυθιού. Δημιουργούν τα παιδιά μια παραλλαγμένη ιστορία με έμπνευση αυτό το παραμύθι. Έφτιαξαν σε ατομικά αλλά και σε ομαδικά με συμμετοχή της τάξης διάφορες παρόμοιες ιστορίες. Κυριάρχησε το θέμα « η άσχημη και ο όμορφος » που διαδραματίστηκε σε σύγχρονη εποχή!

11^ο δίσωρο:

Από την εκπαιδευτική τηλεόραση παρακολουθούμε το παραμύθι «ο τρυφεράκανθος» της Ελένης Πριοβόλου την οποία γνωρίζουν και από το παραμύθι «ο μάγος Μπλου» και την βλέπουν τώρα στην τηλεόραση μαζί με τον εικονογράφο του παραμυθιού. Στη συνέχεια με τις λέξεις του παραμυθιού που τους δίνει φτιάχνουν μια ζωγραφιά και γράφουν στίχους που περιλαμβάνουν τη λέξη που διάλεξαν!

2η Φάση: παιδικές ιστορίες

12^ο δίσωρο:

Παρουσίαση βιβλίων της δανειστικής βιβλιοθήκης της τάξης από τα παιδιά. Επιλέγουμε το 1^ο βιβλίο που θέλουμε να διαβάσουμε όλοι μαζί στην τάξη στο λογοτεχνικό μας πεντάλεπτο (για 5' καθημερινά). Διάλεξαν το βιβλίο «φοβάμαι» κι έπειτα δανείστηκαν βιβλία για το σπίτι. Ακολουθεί ελεύθερη ανάγνωση για 15' κάτι που αρέσει ιδιαίτερα στα παιδιά και το επαναλαμβάνουμε συχνά, ατομικά και κατά ομάδες.

13^ο δίσωρο: Σύνθεση μικρής ιστορίας « η Στέλλα πάει την κούκλα της περίπατο». Χωρίζονται σε 2 ομάδες και η 1^η σειροθετεί εικόνες ενώ η 2^η προτάσεις. Μαζί στη συνέχεια αντιστοιχίζουν τις προτάσεις στις εικόνες διαπιστώνοντας έτσι αν η σειρά είναι σωστή. Ζωγραφίζουν τις εικόνες και τα κολλούν σε χαρτόνι.

Διαβάζουμε από το βιβλίο «φοβάμαι» και συζητάμε για το πώς νοιώθουμε όταν φοβόμαστε. Ζωγραφίζει και γράφει ο καθένας τι φοβάται και τα κολλάμε σε χαρτόνι.

14^ο δίσωρο:

Συνεχίζοντας το βιβλίο «φοβάμαι» διηγούνται για κάποια περίπτωση που κάτι φοβήθηκαν αλλά διαπίστωσαν ότι δεν άξιζε τελικά να φοβηθούν!

Διαβάζουμε μια διασκεδαστική ιστορία που έφερε μια μαθήτριά « ο Φρόγκι συνέχεια εκφράζει ο καθένας τι θα έκανε στη θέση του Φρόγκι.

15^ο δίσωρο:

Διαβάζω στα παιδιά μια ιστορία από την καθημερινή ζωή «πάμε για ψώνια» δίνοντας έμφαση στην εικονογράφηση. Έπειτα κάθε μαθητής ζωγραφίζει εικόνες με διαδοχικά γεγονότα για να παρουσιάσει μια δική του καθημερινή ιστορία «χωρίς λόγια» σε βιβλιαράκι τύπου ζικ-ζακ.

16^ο δίωρο:

Αυτή τη φορά δίνονται στα παιδιά εικόνες και λέξεις. Χωρίζονται σε ομάδες ανά 3 μαθητές και κάθε ομάδα συνθέτει την ιστορία. Μετά όλες οι ομάδες μαζί παρουσιάζουν τις σκέψεις τους και διαλέγουν τις καλύτερες προτάσεις. Έτσι γράφουμε την «ιστορία με το κουνελάκι» όλοι μαζί.

17^ο δίωρο:

Παρουσιάζεται μια εικόνα στα παιδιά όπου κάτι συμβαίνει. Όλοι μαζί φτιάχνουμε μια ιστοριούλα «μια γιορτή στο σπίτι» και κάποιος τη γράφει.

Στη συνέχεια τα παιδιά σε ζευγάρια γράφουν μια μικρή ιστορία για μια εικόνα που τους δίνεται. Οι εικόνες αυτές τοποθετούνται μετά από όλη την τάξη στη σειρά και έτσι έχουμε δημιουργήσει μια διήγηση με τίτλο «ο ερχομός ενός μωρού».

18^ο δίωρο:

Τα παιδιά συνεργάζονται σε μικρές ομάδες 2-3 ατόμων και γράφουν τη συνέχεια μιας ιστορίας που δεν έχει τέλος, με τίτλο « το απερίσκεπτο κοτοπουλάκι». Μετά ζωγραφίζουν κάτι σχετικό για να την εικονογραφήσουν.

19^ο δίωρο:

Τα παιδιά επιλέγουν 2 βιβλία από τους τίτλους «χρόνια πολλά γιαγιά», «Στο γιατρό», «Ο Μπεν βγαίνει για φαγητό», «το νέο μου κούρεμα» και έτσι σχηματίζονται 2 ομάδες. Η κάθε ομάδα διαβάζει το βιβλίο που διάλεξε, από λίγο όσοι μαθητές θέλουν. Στη συνέχεια παρουσιάζει την ιστορία στην άλλη ομάδα παίζοντάς την. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την σκηνή στην αίθουσα εκδηλώσεων.

20^ο δίωρο:

Ελεύθερη συζήτηση, ανταλλαγή απόψεων, κρίσεις και σχόλια. Όσοι θέλουν παίρνουν το λόγο και εκφράζουν τα συναισθήματά τους για το πρόγραμμα, τι τους άρεσε, ποιο ή ποια βιβλία ευχαριστήθηκαν και θυμούνται. Καταγράφουν τα βιβλία που διάβασε ο καθένας μέχρι τώρα και συνιστούν και στους άλλους με ένα χαρακτηρισμό το κάθε βιβλίο. Διαπιστώνουμε ποια παιδιά έχουν διαβάσει το ίδιο βιβλίο και διασταυρώνουμε γνώμες. Το πρόγραμμα συνεχίζεται με την « σκυταλοδρομία ανάγνωσης».

Συμπεράσματα- Αξιολόγηση

Η ανταπόκριση των παιδιών ξεπέρασε τις προσδοκίες όλων μας. Αγκάλιασαν τα βιβλία με αγάπη, συμμετείχαν όλα με χαρά και εξελίχτηκαν σε ενεργητικούς αναγνώστες. Αναπτύξανε πρωτοβουλίες, εκδηλώσανε χαρίσματα και προόδευσαν σταθερά στην ανάγνωση.

Το ευχάριστο είναι ότι με τη συνεργασία των γονέων δημιουργήθηκε μια δανειστική βιβλιοθήκη στην τάξη με βιβλία που αγόρασαν τα παιδιά. Τα βιβλία της τάξης είναι διαθέσιμα και σε συχνή χρήση εφαρμόζοντας «ελεύθερη ανάγνωση με κάθε ευκαιρία χρόνου αλλά και προγραμματισμένα 15' την εβδομάδα. Οι μαθητές τώρα δανείζονται σε συνεχή βάση και από την σχολική βιβλιοθήκη και από τα βιβλία της τάξης. Έτσι το πρόγραμμα ουσιαστικά θεμελίωσε κι έδωσε τη θέση του σε ένα άλλο πρόγραμμα την «σκυταλοδρομία ανάγνωσης».

Ελπίζουμε να μπορέσουμε μέχρι το τέλος της χρονιάς να προγραμματίσουμε και μια επίσκεψη στην παιδική βιβλιοθήκη της πόλης μας, όπου μπορούν τα παιδιά να γραφτούν μέλη και να αποκτήσουν τη συνήθεια να δανείζονται και να διαβάζουν βιβλία σ' όλη τους τη ζωή.

Ας ευχηθούμε να συνεχίσουν με τον ίδιο ενθουσιασμό να δείχνουν την αγάπη τους στο καλό βιβλίο.

*Εικόνες: Ιστορίες χωρίς... λόγια σε βιβλία ζικ-ζακ.
Τα παιδιά γίνονται συγγραφείς, εικονογράφοι, ποιητές, μικροί καλλιτέχνες!*

ΘΕΜΑ: «Τα φυτά της πατρίδας μας»
4/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΘΥΑΜΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Λαγού Γεωργία
Τάξεις Γ' & Δ'

Εισαγωγή

Είχαμε παρατηρήσει από την αρχή ότι τα παιδιά γνώριζαν αρκετά καλά τα φυτά του άμεσου περιβάλλοντος και θελήσαμε να επωφεληθούμε από τη γνώση τους για να την εμπλουτίσουν, να την ταξινομήσουν και να τη διευρύνουν σε διάφορες κατευθύνσεις.

Θελήσαμε να ασχοληθούμε μ' αυτό το θέμα ακόμα, για να δώσουμε στα παιδιά την ευκαιρία να αναπτύξουν και να εκφράσουν την ευαισθησία τους γύρω από ένα οικείο θέμα: να μάθουν να παρατηρούν πώς φυτρώνουν οι σπόροι, πώς μεγαλώνει ένα φυτό, πόσο όμορφα είναι τα μικρά λουλούδια... να κάνουν πιο συστηματικές τις παρατηρήσεις τους, να συνεργάζονται ελεύθερα, χωρίς την πίεση του διδακτικού χρόνου.

Αφορμή εργασίας

Το πρόγραμμα ξεκίνησε μετά από συζήτηση στο μάθημα της «Μελέτης του Περιβάλλοντος» όταν προκαλέσαμε την επιθυμία των παιδιών. Σκεφτήκαμε να το συνδυάσουμε με τα περιεχόμενα του βιβλίου «Εμείς και ο κόσμος», όπου συμπεριλαμβανόταν μια ενότητα (Δ') με θέμα «τα φυτά». Συμφωνήσαμε με τα παιδιά της Α' τάξης να αφιερώσουμε στο θέμα ένα δίωρο την εβδομάδα. Χωρίστηκαν σε ομάδες και ύστερα από διαπραγματευση μεταξύ τους διάλεξαν ένα απ' τα παρακάτω θέματα:

α) Λουλούδια –Αγριολούλουδα (1^η ομάδα: Ευγενία, Δημήτρης Μ., Θεοχάρης)

β) Δέντρα –Θάμνοι (2^η ομάδα: Δημήτρης Γ., Σταματία, Χρήστος)

γ) Φυτά του κήπου –Αγριόχορτα (3^η ομάδα: Σταματία, Δήμητρα, Φανή)

Για την ανάπτυξη και την ολοκλήρωση του προγράμματος υπολογίσαμε ότι θα χρειαζόμασταν περίπου 15 δίωρα.

Στόχοι:

- Να γνωρίσουν τα παιδιά συστηματικά τα φυτά (ταξινόμηση με βάση διάφορα κριτήρια).
- Να προβληματιστούν και να ευαισθητοποιηθούν για την προστασία των δασών και των χώρων πρασίνου.
- Να καταγράψουν και να μάθουν να αντιμετωπίζουν τις ανάγκες και τα προβλήματα στη φροντίδα των φυτών.
- Να αναπτύξουν πνεύμα συνεργασίας, πρωτοβουλίας και να δημιουργηθούν κίνητρα για τα παιδιά.

Δραστηριότητες

Οι κυριότερες δραστηριότητες που ανέπτυξαν τα παιδιά κατά τη διάρκεια του προγράμματος ήταν:

- Όλα τα παιδιά φύτεψαν μέσα στην τάξη πρώτα σε πλαστικά ποτήρια με βαμβάκι και ύστερα σε μικρές γλάστρες σπόρους από φασόλια και φακές και με μεγάλη λαχτάρα παρακολουθούσαν μέρα με τη μέρα την ανάπτυξή τους. Με υπευθυνότητα φρόντιζαν τα ποτήρια και τις γλάστρες τοποθετώντας τις προς το φως, ποτίζοντάς τις όταν διαπίστωναν εμπειρικά ότι τις έλειπε η απαραίτητη υγρασία.

- Επισκεφτήκαμε ένα φυτώριο, ένα λαχανόκηπο, ένα περιβόλι και το παραποτάμιο πλατανόδασος του χωριού. Στο φυτώριο παρατήρησαν τη φροντίδα για τα φυτά και στον κήπο αναγνώρισαν τις (όψιμες) φασολιές, ντοματιές, τις μελιτζάνες και τις πιπεριές και στο περιβόλι τα δέντρα που καλλιεργούνταν εκεί (ελιές, αμυγδαλιές κ.α.). Συνομίλησαν και ρώτησαν τους ιδιοκτήτες τι, πότε, πώς και γιατί φύτεψαν τα φυτά που παρατηρούσαν. Στο παραποτάμιο δάσος παρατήρησαν τους κορμούς των δέντρων και των θάμνων, τα κλαδιά και τα φύλλα. Μάζεψαν φύλλα, όπως και στα άλλα μέρη που επισκεφτήκαμε, καθώς και αγριολούλουδα της εποχής και τα έδιναν στην ομάδα που ασχολιόταν μ' αυτό. Η κάθε ομάδα μάζευε υλικό γύρω από το αντικείμενό της, αλλά

βοηθούσε και τις άλλες ομάδες σε κάτι που έπεφτε στην αντίληψή τους. Συζητήσαμε για τις ωφέλειες του δάσους, για την αναπνοή των δέντρων και των φυτών, το οξυγόνο που δίνουν, τα ξερά φύλλα που χρησιμεύει ως λίπασμα, το ρόλο των σκουληκιών στην αναζωογόνηση του εδάφους.

Επεξεργασία του υλικού

Όταν γυρίσαμε στην τάξη κάθισαν να ζωγραφίσουν στο μπλοκ με μογιές ό,τι τους εντυπωσίασε από αυτά που είδαν.

Κάθε ομάδα επεξεργάστηκε χωριστά στην τάξη το υλικό που μάζεψαν στη διάρκεια των επισκέψεων. Ξέραναν με κατάλληλη φροντίδα τα φύλλα και τα λουλούδια που είχαν συγκεντρώσει και αργότερα τα τοποθέτησαν στο φυτολόγιο της τάξης σε σελίδες που είχαν παραχωρηθεί σε κάθε ομάδα χωριστά.

Κάθε ομάδα ανέλαβε ύστερα να μαζέψει εικόνες ή φωτογραφίες, σκίτσα ή ζωγραφιές με φυτά του τόπου, ανάλογα με το θέμα που είχαν συγκεντρώσει. Το υλικό που συγκεντρώνε το κολλούσε στο δικό της χαρτόνι που είχε αναρτηθεί σ' ένα τοίχο της τάξης

Στη συνέχεια η πρώτη ομάδα ανέλαβε να συγκεντρώσει τραγούδια σχετικά με τα φυτά του τόπου, η δεύτερη ομάδα ποιήματα και η τρίτη παροιμίες και γνωμικά. Το υλικό αυτό το κατέγραψαν σ' ένα τετράδιο που τοποθετήθηκε στη βιβλιοθήκη της τάξης.

Εκ μέρους μου, επειδή δεν γνώριζαν ακόμη να διαβάζουν ανέλαβα να φέρω στην τάξη και να τους διαβάσω ιστορίες από την ελληνική μυθολογία που είχαν θέματα σχετικά με φυτά του τόπου.

Τέλος κατασκευάσαμε και λύσαμε στην τάξη απλά προβλήματα αισθητοποίησης των αριθμών με αντικείμενα που μαζέψαμε από τη φύση.

Προβλήματα -Συμπεράσματα

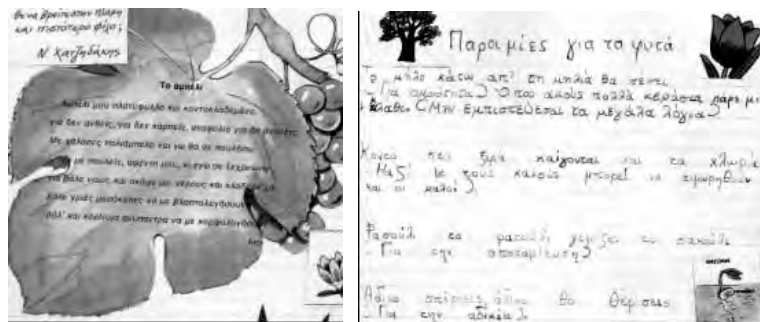
Επειδή ήταν το πρώτο σχέδιο εργασίας, τα παιδιά στην αρχή ήθελαν όλα να ασχολούνται με όλα και δεν κατανοούσαν την ανάγκη καταμερισμού της εργασίας. Με τον καιρό και με τη δική μου επιμονή άρχισαν να μπορούν να συνεργάζονται σε ικανοποιητικό βαθμό.

Σ' αυτό βοήθησε επίσης το θέμα που ήταν οικείο στα παιδιά και η ευκολία με την οποία μπορούσαν να βρουν υλικό γύρω από αυτό. Παρά τις δυσκολίες, πιστεύω ότι μπόρεσαν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που ήδη κατείχαν, να τις εμπλουτίσουν κατάλληλα και να τις διευρύνουν σε περιοχές που δεν είχαν πρόσβαση μέχρι τώρα.

Το υλικό που προέκυψε από την έρευνα και τη γνώση και τις εμπειρίες που αποκόμισαν τα παιδιά από την ενασχόλησή τους θα τα παρουσιάσουμε στο τέλος της χρονιάς στη μαθητική κοινότητα του σχολείου μας σε μια εκδήλωση για όλα τα θέματα της ευέλικτης ζώνης που θα είναι ανοιχτή στους γονείς και στην τοπική κοινωνία.

Για το θέμα αυτό σχεδιάζουμε να παρουσιάσουμε:

- Μια έκθεση με τα χαρτόνια των ομάδων και το φυτολόγιο.

- Μια έκθεση με τα φυτά και τις γλάστρες στην κατάσταση που θα είναι τότε.
- Ταμπλό με κολλάζ από τις ζωγραφιές των παιδιών.
- Ταμπλό με τις φωτογραφίες από τις δραστηριότητες που ανέπτυξαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος.
- Σε ειδικό ταμπλό θα αναρτηθούν επίσης τα τραγούδια, τα ποιήματα και οι παροιμίες αφού τα αντιγράψουμε πρώτα σε χρωματιστά χαρτόνια.
- Τέλος θα τραγουδήσουμε τραγούδια και θα δραματοποιήσουμε δύο αρχαίους ελληνικούς μύθους (η φιλονικία της Αθηνάς με τον Ποσειδώνα, Δάφνης και Χλόη).

ΘΕΜΑ: «Τα παραδοσιακά επαγγέλματα»
4^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ
Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Κωνσταντέλλος Γεώργιος, Κυρίτης Ιωάννης
Τάξεις Ε' & ΣΤ'

Κριτήριο επιλογής του θέματος

Βρισκόμαστε στην αρχή της τρίτης χιλιετίας και παρόλο την τεχνολογική εξέλιξη το πιο απαραίτητο και ουσιώδες κομμάτι των σύγχρονων κοινωνιών η πολιτισμική τους ύπαρξη μοιάζει να αναζητά την χαμένη ταυτότητά της στον κυκεώνα των μεταλλάξεων.

Το 7/Θεσιο 4^ο Δημοτικό Σχολείο Ναυπάκτου εφαρμόζει το σχολικό έτος 2003-04 στις δυο τελευταίες τάξεις «Πρόγραμμα Λαϊκού Πολιτισμού» με επιμέρους θεματική ενότητα επεξεργασίας και εμβάθυνσης: τα παραδοσιακά επαγγέλματα».

Ως εκπαιδευτικοί συνειδητοποιώντας το μέγεθος του προβλήματος και της δικής μας ευθύνης προσπαθήσαμε μέσα από τη διαθεματική προσέγγιση να φέρουμε τους μαθητές μας σε συστηματική επαφή με τα λαϊκά παραδοσιακά επαγγέλματα, να ανοίξουμε το σχολείο στους παλιούς τεχνίτες και γενικά στον κοινωνικό περίγυρο, να εθίσουμε τους μαθητές μας στη βιωματική μάθηση και τη διερευνητική διαδικασία.

Στόχοι

- Βασική επιδίωξή μας ήταν η ευαισθητοποίηση των παιδιών με τα παραδοσιακά επαγγέλματα.
- Να γίνει περισσότερο κατανοητή στους μαθητές η διαδικασία εξέλιξης των επαγγελμάτων προς τα σύγχρονα επαγγέλματα της βιομηχανικής κοινωνίας.
- Επιχειρήσαμε να υλοποιηθεί λειτουργικά η παροχή της γνώσης σχετικά με το ρόλο του κάθε τεχνίτη για τη λειτουργία της κοινότητας.
- Επίσης ωθήσαμε τους μαθητές να γνωρίσουν μέσα από τεχνικές και δεξιότητες τις ομοιότητες και τις διαφορές των επαγγελμάτων από περιοχή σε περιοχή και από γενιά σε γενιά.
- Επιπλέον ενθαρρύνουμε τα παιδιά στην κατάκτηση της έννοιας «λαϊκός πολιτισμός».
- Τα προτρέψαμε να γνωρίσουν και να σεβαστούν τη συλλογικότητα, τη συνεργασία και άλλες αξίες του πολιτισμικού μας παρελθόντος.
- Τέλος επιδιώξαμε να τα βοηθήσουμε να αναγνωρίσουν ότι οι παραπάνω αξίες έχουν λόγο ύπαρξης και λειτουργικότητας στο σύγχρονο πολιτισμό της Ελλάδας.

Μεθοδολογικά πλαίσια

Εφαρμόστηκε το ομαδοκεντρικό πλαίσιο δράσης που διαμορφώθηκε από κοινού με την ισότιμη συμμετοχή μαθητών και δασκάλου.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού εδώ ήταν περισσότερο καθοδηγητικός, συμβουλευτικός ενώ το κέντρο βάρους είχε μετατεθεί στους μαθητές, στην αυτονομία τους, στην εισαγωγή τους στην αληλέγγυα δράση με τη συλλογική-συνεργατική μορφή εργασίας και στην ανάπτυξη της κριτικής τους ικανότητας.

Οργάνωση ομάδων (χώρος-χρόνος)

Τάξεις Ε' και ΣΤ'

Αριθμός μελών ομάδων: 4 μαθητές (τόσο στις εσωτερικές δραστηριότητες στην τάξη όσο και στις εξωτερικές)
Σύνθεση ομάδας: ανοιχτή (βασικό κριτήριο η φιλία μεταξύ των μαθητών)

Διευθέτηση θρανίων: ανα δυο αντικρυστά

Διάρκεια σχεδίου δράσης: 30 διδακτικές ώρες

Υλικό: Βιβλία (σχολικά και εγκυκλοπαίδειες), τηλεόραση, βίντεο, DVD, κασετόφωνο, ηλεκτρονικός υπολογιστής, φωτογραφίες, έντυπα (εφημερίδες, περιοδικά, Internet), δανεισμό μουσειοσκευών από λαογραφικά μουσεία.

1η Φάση: Εισαγωγή

Στη φάση αυτή ο εκπαιδευτικός προβλημάτισε τους μαθητές με την προβολή ενός ντοκυμαντέρ σχετικά με τα παραδοσιακά επαγγέλματα. Συζήτησε με τα παιδιά το θέμα και τα παρακίνησε να διερευνήσουν σχετικές ιδέες με αυτό και να τις καταθέσουν στην αρχή προφορικά. Επίσης διευκρίνισε σχετικά τους ερωτήματα.

2η Φάση: Επεξεργασία - Εμβάθυνση

Θεματικός χάρτης

Διαμορφώθηκε ο θεματικός χάρτης του θέματος:

«Παραδοσιακά επαγγέλματα»

Σχεδιάσαμε το ιστόγραμμα και πάνω στους βασικούς άξονες γράφτηκαν οι επιμέρους πτυχές κάθε άξονα, οι διάφορες παράμετροι δηλαδή όπως είχαν διατυπωθεί από τους μαθητές.

Πιο συγκεκριμένα

Κάθε ομάδα επέλεξε ένα επάγγελμα, προσδιόρισε τις διαδικασίες εργασίας διερευνώντας πληροφορίες μέσα από τα παρακάτω μαθήματα. Επίσης καθόρισε έναν υπεύθυνο για την τελική καταγραφή και ανακοίνωση του θέματος.

➤ Νεολληνική γλώσσα

Τα παιδιά εντόπισαν άρθρα και έντυπα, διάβασαν κείμενα μέσα από τα σχολικά βιβλία, τον ημερήσιο και περιοδικό τύπο, αποδελτίωσαν τις πληροφορίες, τις εντόπισαν και τις παρουσίασαν συνοπτικά.

➤ Μαθηματικά

Υπολόγισαν τα εβδομαδιαία έξοδα και έσοδα ενός τεχνίτη.

Τιμές αγοράς, πώλησης, ζημίας, κέρδους μέσα από ανάλογα προβλήματα.

Ρώτησαν παλαιότερους για τα μέτρα και σταθμά.

Έτσι ασκήθηκαν στις τέσσερις πράξεις ακεραίων και δεκαδικών

➤ Ιστορία

Ερεύνησαν για ανάλογα επαγγέλματα στο πολιτισμικό παρελθόν των άλλων λαών της Μεσογείου και διαμερισμάτων της Ελλάδας.

➤ Γεωγραφία

Έκαναν έρευνα για να μάθουν περιοχές όπου τα επαγγέλματα που ασχολήθηκαν είχαν άνθηση.

➤ Μουσική

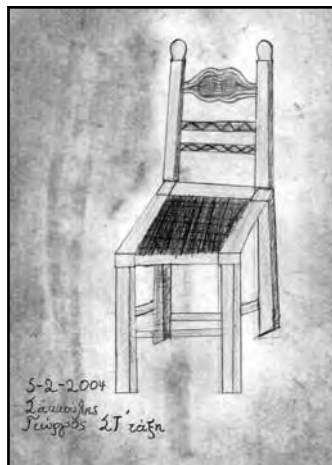
Έφεραν οι μαθητές ποιήματα και δημοτικά τραγούδια σχετικά με το κάθε επάγγελμα.

➤ Θρησκευτικά

Βρήκαν μέσα από τα βιβλία των θρησκευτικών επαγγέλματα που επιζούν διαχρονικά ή έχουν εξαφανιστεί.

➤ Εικαστικά

Έκθεση φωτογραφίας και σκίτσα των παιδιών με θέμα: «Τα επαγγέλματα χτές και σήμερα».

Οργάνωση δραστηριοτήτων

Οι πηγές που ανέτρεξαν οι μαθητές ήταν από τη σχετική βιβλιογραφία:

1. Γεωρ. Νικολ. Κουτσοκλένη. «Φθίνοντα επαγγέλματα-Ασχολίες γυναικών που ξεχάστηκαν». Εκδ.: Αγ. Γεώργιος Αμφίσσης 2002
2. «Επαγγέλματα που χάνονται» Εκδ. Δημιουργία
3. Παραδοσιακά επαγγέλματα και συνήθειες (Μπαλαφούτης Κ.)
4. Οι ξακουστοί πρματευτάδες (Ξηραδάκη Κ.)
5. Παραδοσιακά επαγγέλματα (Βασίλης Σαρησάββας)
6. Καρέκλες και σκαμνιά (Πετρόπουλος Η.)

Οι μαθητές με τη βοήθεια του δασκάλου συγκρότησαν ερωτηματολόγια που ήταν είτε χειρόγραφα είτε στον Η/Υ. Κάθε ομάδα απομαγνητοφώνησε τις συνομιλίες που κατέγραψαν στο μαγνητόφωνο, συζητούν τις δικές τους εντυπώσεις όπως τις αποτύπωσαν στα χαρτιά τους και παρουσιάζουν ότι καινούργιο έχουν μάθει με ζωγραφική, κατασκευές και δραματοποίηση. Έφτιαξαν μέσα στην τάξη μια γωνιά με εργαλεία που χρησιμοποιούσαν οι τεχνίτες των παραδοσιακών επαγγελμάτων. Υπήρξαν και οικονομικές δυσκολίες για έξοδα μετακίνησης αλλά με την οικονομική συμβολή του Δήμου των γονέων και άλλων φορέων υπερνικήθηκαν.

3η Φάση: Αξιολόγηση (θα υλοποιηθεί τις επόμενες εβδομάδες)

Η κάθε ομάδα θα ανακοινώσει μέσω του υπευθύνου της τι κατέγραψε αφού πρώτα ολοκληρώσει τον κριτικό έλεγχο του υλικού της.

Θα συζητηθούν τα αποτελέσματα και θα καταγραφούν στον πίνακα.

Θα γίνει εκτίμηση των αποτελεσμάτων και των προβλημάτων που θα προκύψουν κατά την πορεία των εργασιών.

Δραματοποίηση

Τελικό επιστέγασμα του προγράμματος διδασκαλίας των Παραδοσιακών Επαγγελμάτων θα είναι η παρουσίαση δρώμενων από τους μαθητές της Ε' και ΣΤ' τάξης του 4^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ναυπάκτου.

ΘΕΜΑ: «Ένα ποτάμι ... μια ιστορία»
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΡΔΑΜΑ ΗΛΕΙΑΣ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Σαραντίδου Φωτεινή
Τάξη Ε΄

Κριτήρια επιλογής του θέματος

- Οι μαθητές της περιοχής μας έχουν εμπειρίες από το ποτάμι ως έννοια και ως βίωμα. Έχουν επισκεφθεί τον Πηνείο και το φράγμα του.
- Το μάθημα της Γεωγραφίας δίνει τη δυνατότητα μέσα από τις ενότητες B5.1,2,3, B 4-B 5, B 6.1,2,3 να ξεκινήσει ένα σχέδιο εργασίας με θέμα το ποτάμι.
- Το θέμα αυτό μπορεί να εξεταστεί διαθεματικά (ολιστικά, σφαιρικά) συσχετίζοντάς το με τα άλλα μαθήματα (επιστήμες) του αναλυτικού προγράμματος.
- Είναι σύγχρονο θέμα, περιβαλλοντικό και υπάρχουν οδηγίες ενδεικτικές για τη διεξαγωγή του στο βιβλίο του δασκάλου «Οδηγίες για την εφαρμογή της ευέλικτης ζώνης» σελ. 47-60
- Μπορεί να ανταποκριθεί τόσο σε γνωστικούς όσο σε συναισθηματικούς και ψυχοκινητικούς στόχους.

Συγκεκριμένα:

Με τη Φυσική στην ενότητα: «Το νερό στη γη » σελ.132 -148

- Με το Διαθεματικό εκπ/κό υλικό της ευέλικτης ζώνης τεύχος β΄, Φυσικές επιστήμες, «Νερό και ρύπανση» σελ.94 -102
- Με το Πολυθεματικό βιβλίο της ευέλικτης «Βλέπω το σημερινό κόσμο » σελ. 165 «Η ρύπανση του νερού».
- Με τα μαθηματικά: κλίμακες, στατιστικοί πίνακες, ποσοστά, διαφορά μηκών ποταμού, μετρήσεις.
- Με τη γλώσσα: τεύχος Γ΄ «Το σιδερένιο ποτάμι », «Το γεφύρι της Άρτας », παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου κατά περίπτωση.
- Με την τοπική ιστορία, τη θρησκεία, τη μυθολογία, τους θρύλους και τις παραδόσεις του λαού.
- Με την Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή: «Η κρατική πρόνοια»
- Με την αισθητική αγωγή: παιχνίδι ρόλων, εικονογράφηση κόμικς, άκουσμα ήχων και μουσικής.
- Με τη γυμναστική: Επισκέψεις και περίπατοι στο ποτάμι για έρευνα πεδίου.

Σκοπός

1. Να γνωρίσουν τα ποτάμια του τόπου τους, της Ελλάδας, και να κάνουν συγκρίσεις με τα ποτάμια του κόσμου.
2. Να συνειδητοποιήσουν την αλληλεξάρτηση του ποταμού στη ζωή των φυτών, των ζώων και του ανθρώπου.
3. Να συνδέσουν το ρόλο του στο χρόνο και στο χώρο, τις χρήσεις του στον άνθρωπο, και τις δραστηριότητες και παρεμβάσεις του ανθρώπου πάνω του.
4. Να αποκτήσουν θετική στάση γι 'αυτό και να δράσουν για την προστασία του.

Στόχοι

1. Να κατανοήσουν τις έννοιες των όρων της γεωγραφίας και της φυσικής που συνδέονται με το ποτάμι (ανάγλυφο, μέρη ποταμού, παροχή, ταχύτητα ροής, ρύπανση, χλωρίδα, πανίδα, ενέργεια από το νερό του ποταμού).
2. Να αναγνωρίζουν συμβολισμούς σε ένα χάρτη και να κατασκευάζουν χάρτη με κλίμακα.
3. Να μπορούν να αναφέρουν τις κύριες χρήσεις των νερών του ποταμού και τις δραστηριότητες του ανθρώπου που σχετίζονται με το ποτάμι.
4. Να μπορούν να αναφέρουν πιθανούς τρόπους ρύπανσης των νερών του ποταμού.
5. Να βελτιώσουν τη γνώση τους για την αλληλεξάρτηση φυτών ζώων ανθρώπων και ποτάμιου οικοσυστήματος.
6. Να βιώσουν να κατανοήσουν τις συνέπειες της ρύπανσης μέσα από παιχνίδι ρόλων.
7. Να κατασκευάσουν, ζωγραφίσουν θέματα για το ποτάμι.
8. Να ανακαλύψουν μύθους, θρύλους, τραγούδια, λογοτεχνικά έργα, μουσική, έργα τέχνης, ήθη και έθιμα για τον ποταμό.
9. Να αντιληφθούν ότι το ποτάμι μπορεί να αποτελέσει χώρο αναψυχής, άθλησης και χαράς.

Προγραμματισμός του σχεδίου εργασίας

Χρονοδιάγραμμα εργασίας: 5 - 8 δίωρα

Τάξη Ε΄

Τρόποι οργάνωσης και συντονισμού δραστηριοτήτων

Η όλη εργασία θα στηριχθεί σε ομαδικές και ατομικές εργασίες που θα έχουν την εξής εξελικτική πορεία:
1η Φάση: Επιλογή του θέματος

- 2η Φάση: Καθορισμός των στόχων
- 3η Φάση: Σχεδιασμός της εργασίας
- 4η Φάση: Υλοποίηση εργασίας
- 5η Φάση: Αξιολόγηση εργασίας

Χώροι όπου διεξήχθησαν οι δραστηριότητες

Σχολική τάξη, βιβλιοθήκη, εργαστήριο Η/Υ, εργαστήριο φυσικής, ποτάμι (πηγές, εκβολές, φράγμα), δασική υπηρεσία, διεύθυνση γεωργίας, βιολογικός καθαρισμός, μουσείο υδροκίνησης, Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κλειτορίας.

Χαρτογράφηση του θέματος σε θεματικές ενότητες

- Χαρακτηριστικά του ποταμού (κλίμα, ανάγλυφο, κύκλος του νερού).
- Χλωρίδα πανίδα, μετρήσεις, ρύπανση.
- Ποτάμι και οικοσύστημα μέσα από παιχνίδι ρόλων.
- Ιστορία, λαογραφία, μύθοι, τραγούδια, ήθη και έθιμα.
- Χρήσεις, ανθρώπινες δραστηριότητες, διαχείριση, τουρισμός, ψυχαγωγία.

Χωρισμός ομάδων και υποομάδων

Πριν ασχοληθούμε με την ανάπτυξη της συνθετικής εργασίας, επιβάλλεται να αφιερώσουμε κάποιο χρόνο σε ασκήσεις παιχνίδια που θα έχουν σκοπό την αύξηση της συνοχής της ομάδας και την ενδυνάμωση της αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης των μελών της ομάδας της τάξης.

Καταμερισμός εργασιών ανα θεματική ενότητα σε ομάδες και υποομάδες

Ομάδα Α΄: δυο Υποομάδες

1η Θεματική Ενότητα: Χαρακτηριστικά ποταμού, ανάγλυφο, κλίμα, γένεση του ποταμού και κύκλος του νερού.

Ενδεικτικές δραστηριότητες

Α΄ Υποομάδα:

Κάντε μια φανταστική διήγηση για το ταξίδι του νερού που κυλάει σ' ένα ποτάμι, χρησιμοποιώντας τις λέξεις που θα προκύψουν από το αρκτικόλεξο της φράσης, « Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ ». Φτιάξτε ένα κολάζ ή ζωγραφίστε με θέμα: «Ο κύκλος του νερού».

Β΄ Υποομάδα: (3 - 4 άτομα)

1. Σχεδιάστε τη λεκάνη απορροής του ποταμού της περιοχής σας σε διαφάνεια, ονομάζοντας τα μέρη του ποταμού, τις περιοχές από όπου περνά, και εκβάλλει ή φτιάξτε το ανάγλυφο της λεκάνης απορροής, χρησιμοποιώντας πλαστελίνη.
2. Στο συγκεκριμένο χάρτη, έχουμε την έξοδο του Πηνειού από το φράγμα προς τη θάλασσα. Λείπει όμως το κομμάτι του χάρτη που δείχνει την εκβολή του Πηνειού καθώς και το υπόμνημά του. Με τη βοήθεια του γεωφυσικού χάρτη, συμπληρώστε το υπόλοιπο κομμάτι του χάρτη και φτιάξτε και το υπόμνημά του. (Προαιρετική δραστηριότητα)
3. Ο Πηνειός έχει τέσσερις πηγές. Μετρήστε το πραγματικό μήκος του ποταμού από κάθε πηγή, έχοντας π' όψη την κλίμακα, που σας δίνεται. Σε μια διαφάνεια, παρουσιάστε με μορφή ιστογράμματος το μήκος του ποταμού από κάθε πηγή και κάντε συγκρίσεις. Τι ερωτήσεις προβλήματα θα μπορούσαν να προκύψουν από το ιστόγραμμα;

Ομάδα Β΄: δύο Υποομάδες

2η Θεματική Ενότητα: Χλωρίδα, πανίδα, ρύπανση

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

Α΄ Υποομάδα :

1. Αναφέρετε τα ζώα και τα φυτά που υπάρχουν στα ποτάμια, αφού τα κατατάξετε σε κατηγορίες (δέντρο, θάμνος, χαμηλή βλάστηση, αρθρόποδα μαλάκια, έντομα, αμφίβια, ψάρια, ερπετά θηλαστικά πτηνά).
2. Δώστε πληροφορίες για αυτά που ζουν στο δικό σας ποτάμι και φτιάξτε το οικοσύστημα του ποταμού ακολουθώντας τις παρακάτω οδηγίες:

Σε λευκό χαρτόνι κανσόν σχεδιάστε μια μεγάλη λίμνη, στην οποία χύνεται ο Πηνειός και διάφορα ρυάκια. Ζωγραφίστε στις ακτές καλάμια, βούρλα, δέντρα (τιές αρμυρίκια, λυγαριές, χαλέπιο πεύκη...) Βάλτε μια διαφάνεια μπροστά από τη ζωγραφιά σας και ζωγραφίστε εκεί όπου νομίζετε ότι θα διάλεγαν μόνα τους τα έντομα,

τα ζώα να πάνε να επιβιώσουν, να τραφούν, να προστατευθούν και να αναπαραχθούν.

Β΄ Υποομάδα:

Παρακολουθήστε τη βιντεοταινία της εκπαιδευτικής τηλεόρασης με θέμα τον υγροβιότοπο του Αμβρακικού. Προς το τέλος περιγράφει λίγο τον ευτροφισμό χωρίς να τον ονομάζει. Βρείτε για τον ευτροφισμό στο πολυθεματικό βιβλίο σελ. 165 και με βάση τις εικόνες, που έχετε, να διηγηθείτε προφορικά τις ιστορίες για τον ευτροφισμό αφού μας ενημερώσετε για την έννοια αυτή.

Τέλος παρακολουθήστε από το βίντεο τις συνέπειες (φυσικές, κοινωνικές, οικονομικές, αισθητικές) της ρύπανσης των ποταμών και τις προτεινόμενες λύσεις.

Ομάδα Γ΄

2^η Θεματική Ενότητα: Χλωρίδα, πανίδα, ρύπανση

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ:

Η ομάδα με τη βοήθεια του δασκάλου αποφασίζουν ποιο ρόλο θα υποδυθεί ο καθένας και ποιοι είναι αυτοί που θα εκπροσωπηθούν. Ρόλοι μπορεί να είναι: ο αγρότης, ο εκπρόσωπος των σφαγείων, ο ερωδιός, ο βάτραχος, ο τουρίστας, ένας μαθητής της περιβαλλοντικής ομάδας, ο δήμαρχος, ο βιομήχανος κ.τ.λ.

Σε αυτήν τη δραστηριότητα κάθε ένας προσπαθεί να αναπτύξει από τη δικιά του σκοπιά το πρόβλημα που υπάρχει. Μπορεί να αρχίσει, λόγω χάρη, ο ερωδιός ή το χέλι μιλώντας για τη μείωση και ρύπανση του νερού, τα προβλήματα επιβίωσης που δημιουργεί αυτή και ότι τα μικρότερα ψάρια εξαφανίστηκαν ή έπαθαν ασφυξία. Το χέλι μπορεί να απαντήσει ότι τελευταία νιώθει καψίματα στο σώμα του και ότι πρέπει να επισκεφτεί οπωσδήποτε ένα δερματολόγο. Ο γεωργός πως πρέπει να ανταγωνιστεί την αγορά και να σπουδάσει τα παιδιά του κ.τ.λ. Γίνεται προσπάθεια να λυθεί το πρόβλημα με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Σε λίγο γίνεται φανερό ότι δεν μπορεί έτσι να βρεθεί ικανοποιητική λύση και πως πρέπει να γίνουν συμβιβασμοί για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα συλλογικά.

Ομάδα Δ: δύο Υποομάδες

3^η Θεματική Ενότητα: Ιστορία, λαογραφία, τραγούδια, ήθη και έθιμα, θρησκεία

Ενδεικτικές δραστηριότητες

Α΄ Υποομάδα:

Αναφέρετε τους μύθους που έχουν σχέση με τον Πηνειό ποταμό (Ηρακλής και κόπροι του Αυγεία σημασία του μύθου, ονοματοδοσία ποταμού) και συνδέστε τα φυτά, που ζουν στα ποτάμια, με αρχαίους μύθους.

Επιλέξτε έναν και μετατρέψτε τον σε κείμενο με διάλογο. Παρουσιάστε το με μουσική υπόκρουση.

Β΄ Υποομάδα:

Διαβάστε τους δύο θρύλους για τις νεράιδες με μουσική υπόκρουση από το C.D. Μουσική του νερού εκδ. Καλειδοσκόπιο (40). Αν κάποιος γνωρίζει κάποιο δημοτικό τραγούδι για το ποτάμι μπορεί να το ερμηνεύσει ή να γίνει μουσική ακρόαση του δημοτικού τραγουδιού «Ποταμέ, τζάνεμ, πεταμέ» με την Ειρήνη Παπά και τον Βαγγέλη Παπαθανασίου.

Ομάδα Ε΄: δύο Υποομάδες

4^η Θεματική Ενότητα: «Χρήσεις των νερών του ποταμού και ανθρώπινες δραστηριότητες στην περιοχή των ποταμών»

Προτεινόμενες δραστηριότητες

Στόχοι:

Να συνδέσουν την ύπαρξη των υδροκίνητων μηχανών με την εξοικονόμηση της ενέργειας και την περιβαλλοντική προστασία.

Να κατασκευάσουν ένα μοντέλο υδροστρόβιλου.

Να γράψουν επιστολές, χρησιμοποιώντας το ανάλογο ύφος και λεξιλόγιο που απαιτεί η περίπτωση, προκειμένου να πληροφορηθούν για κάτι.

Αποφάσεις Δράσεις

Επεξεργαζόμαστε ό,τι είδαμε, ακούσαμε, ζήσαμε στην τάξη. Καταλήγουμε σε συμπεράσματα και προτάσεις.

1. Έκθεση ζωγραφικής.
2. Κατασκευή και γραφή πινακίδων.
3. Καθαρισμός και υιοθέτηση μέρους της περιοχής.
4. Διαμαρτυρία στο δήμαρχο.
5. Τοποθέτηση κάδων.
6. Τοποθέτηση ξύλινων πάγκων.
7. Παραγωγή κειμένου [παραμύθι] και δημοσίευσή του.

8. Μπλούζες με τυπωμένα σχέδια από το ποτάμι.

9. Παιχνίδι ρόλων.

10. Ομιλία από ειδικό περιβαλλοντολόγο. Ενημέρωση των κατοίκων.

11. Εκδήλωση στον υιοθετημένο χώρο του ποταμού, πρόσκληση των Μ.Μ.Ε

Ενημερώνουμε το σύλλογο διδασκόντων του σχολείου για τις προθέσεις μας. Ζητούμε τη συνεργασία τους και τη συμμετοχή τους. Καλούμε τους γονείς, τον εκπαιδευτικό σύλλογο όπου τα παιδιά ανακοινώνουν τις προτάσεις τους. Ζητούν τη στήριξή τους. Αναλαμβάνουν να διεκπεραιώσουν κάποιες δραστηριότητες. Γίνεται κατανομή εργασιών. Για παράδειγμα, ένας αναλαμβάνει την κατασκευή πινακίδων, άλλος να μας προμηθεύσει με σταμπωτά μπλουζάκια, ο πολιτιστικός σύλλογος τα παγκάκια, κάποιος να μας φέρει σε επαφή με το δήμαρχο.

Παρουσίαση εργασιών

Τα παιδιά παρουσίασαν τις εργασίες τους στην “λεγόμενη ημέρα περιβάλλοντος” στις 20 Μαρτίου 2004 σε εκδήλωση, όπου συμμετείχαν τοπικοί φορείς, με τους οποίους συνεργάστηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος, καθώς και εκπρόσωποι από περιβαλλοντικούς συλλόγους. Μοιράστηκαν στο κοινό κείμενα που ευαισθητοποιούν το κοινό στην προστασία του ποταμού τους.

Αξιολόγηση - Συζήτηση

Στο τέλος δόθηκε ένα τελικό τεστ όπου φάνηκε, αν έχουν πραγματοποιηθεί οι γνωστικοί, συναισθηματικοί, ηθικοί στόχοι του προγράμματος, συγκρινόμενο με το αρχικό τεστ. Λαμβάνοντας υπόψη και τις σκέψεις, προβληματισμούς, που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του προγράμματος και συνέβαλαν στη αναδιαμόρφωση ή τροποποίηση του προγράμματος, ακολούθησε συζήτηση και οδηγήθηκαμε σε συμπεράσματα θετικά και ευχάριστες εμπειρίες από το πρόγραμμα.

Βιβλιογραφία

Σχολικά Βιβλία

Γεωγραφία Ε' Ενότητες Β5.1,2,3, Β6.1,2,3, Β4-5

Σύγχρονος Γεωγραφικός Άτλας Ελλάδας

Φυσική Ε' «Το νερό στη γη» σελ.132-148

Διαθεματικό εκπ/κό υλικό ευέλικτης ζώνης τεύχος β, Φυσικές επιστήμες, σελ.94-102.

Πολυθεματικό βιβλίο της ευέλικτης σελ.165 «Η Ρύπανση του νερού».

Μαθηματικά το κεφάλαιο με τις κλίμακες.

Γλώσσα τεύχος Γ' «Το σιδερένιο ποτάμι», «Το γεφύρι της Άρτας».

Κοινωνική και πολιτική Αγωγή, «Η κρατική πρόνοια».

Αισθητική Αγωγή «Παιχνίδι ρόλων, εικονογράφηση κόμικς, άκουσμα ήχων μουσικής, παραδοσιακή δημοτική μουσική, κλασική μουσική».

Γυμναστική, «Παιχνίδια στο ποτάμι, περιβαλλοντικός περίπατος».

Βιβλίο του δασκάλου για την ευέλικτη ζώνη.

Βοηθητικά βιβλία (Περιβαλλοντικά)

Δ. Καλαϊτζίδης, Β. Ψαλίδας «Το ποτάμι» Εγχειρίδιο Παιδαγωγικών Δραστηριοτήτων Περιβαλλοντικής Εκπ/σης, Εκδ. Κριτική.

Περιβαλλοντική Εκπ/ση στο Δημοτικό Σχολείο ΥΠΕΠΘ Ίδρυμα Μποδοσάκη.

Φάκελος Περιβαλλοντικής Εκπ/σης Ν.Αχαΐας – Ν.Ηλείας Ελλ. Εταιρεία Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Ενημέρωσης.

Ρύπανση Απόβλητα, «Θέματα και πειράματα για το περιβάλλον», Εκδ. Πατάκη.

Πρόγραμμα περιβαλλοντικής Αγωγής «Εξοικονόμηση Ενέργειας και Χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας» ΑΔΕΠ, Πάτρα, 1999.

«Ένα κουτί γεμάτο νερό» Εκδ. Καλειδοσκόπιο.

«Τα πουλιά» Γενική Γραμματεία Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος Ε. Κ. Δ. Π.

«Τα πουλιά», Δασαρχείο Ολυμπίας, Περιοδικό, Γ' Έκδοση, Ιανουάριος 1999.

Ε. Υ. Δ. Α. Π Λεύκωμα, 1999.

Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης Δημητσάνας Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ, Ενημερωτικό Φυλλάδιο.

Alain Gte, Τα έντομα, Τα πουλιά, Τα φυτά Εκδ. Αγκυρα.

Πλανήτης γη, Τα πουλιά, Εκδ. Μονόγραμμα.

Βοηθητικά βιβλία (Ιστορία Λαογραφία)

Νικολάου Πολίτη, Το ελληνικό δημοτικό τραγούδι, Αθήνα, 1982.

Ελληνική Μυθολογία, Οι Θεοί, Τόμος β' Εκδοτική Αθηνών.

Η Αρχαία Ήλις, Ανδρέας Μπούτσικας, Εκδ. Βιβλιοπωλείο Πανόραμα.

Προφορική Παράδοση και λογοτεχνία, Ξένη Σκαρτσή, Πανεπιστήμιο Πατρών 2003.

Μυθολογία Σοφία Ζαραμπούκα, Οι άθλοι του Ηρακλή, Εκδ. Κέδρος.

Ελλ. Μυθολογία, Οι Άθλοι του Ηρακλή, Εκδ. Α. Κεσόπουλος.

ΘΕΜΑ: «Τουριστικός οδηγός του τόπου μου»

4^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΥΡΓΟΥ

Εκπαιδευτικοί υλοποίησης:

Κοκώνης Μαρίνος, Σπηλιόπουλος Σπήλιος, Στασινόπουλος Δημήτρης, Τουμπέκη Κατερίνα

Τάξη Ε΄

Τρόπος συμμετοχής των μαθητών

Το πρόγραμμα της ευέλικτης ζώνης εφαρμόζεται πρώτη φορά στο σχολείο μας. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν τα τρία τμήματα της Ε΄τάξης.

Συνοπτική περιγραφή θέματος προγράμματος

Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότεροι άνθρωποι εντάσσουν μέσα στον οικογενειακό τους προγραμματισμό και τις διακοπές, εκδρομές, επισκέψεις κ.λ.π.

Ο τόπος μας έχει ιστορία χιλιάδων χρόνων. Κάθε χρόνο επισκέπτονται την περιοχή μας χιλιάδες επισκέπτες είτε για να θαυμάσουν τις φυσικές της ομορφιές και τις παραλίες της είτε για να γνωρίσουν από κοντά τούς μοναδικούς και παγκοσμίως γνωστούς αρχαιολογικούς της χώρους. Η Αρχαία Ολυμπία, ο ναός του Επικούρειου Απόλλωνα, το Κατάκολο κ.α. γίνονται πόλοι έλξης τουριστών απ' όλη τη γη. Πολλοί από αυτούς περνούν από την πόλη μας. Ένας τουριστικός οδηγός θα βοηθούσε σίγουρα κάποιον που θέλει να επισκεφθεί τον Πύργο. Άλλωστε η περιοχή μας προσφέρεται για πολλών ειδών εξορμήσεις.

Η βαθύτερη γνώση του τόπου μας θα κάνει τα παιδιά να αγαπήσουν τον τόπο τους και παράλληλα να τον προβάλλουν.

Εκπαιδευτικοί στόχοι του προγράμματος

- * Να γνωρίσουν οι μαθητές τι και γιατί χρειάζεται ένας τουριστικός οδηγός
- * Να γνωρίσουν σε ποιους απευθύνεται και τι πληροφορίες παρέχει
- * Να μάθουν για τα οφέλη που προσφέρει η τουριστική ανάπτυξη σ' έναν τόπο
- * Να έρθουν σε άμεση επαφή με την ιστορία του τόπου τους
- * Να γνωρίσουν τα ήθη τα έθιμα και τις παραδόσεις του τόπου τους
- * Να έρθουν σε άμεση επαφή με τις φυσικές ομορφιές του τόπου τους
- * Να μάθουν να ερευνούν και να ανακαλύπτουν
- * Να μάθουν και να ανακαλύπτουν διάφορες πηγές μέσα από τις οποίες μπορούν να συλλέγουν πληροφορίες
- * Να μάθουν να επεξεργάζονται τις πληροφορίες που συλλέγουν
- * Να μάθουν να κάνουν σύνθεση και ταξινόμηση των πληροφοριών που συνέλεξαν
- * Να μάθουν να ολοκληρώνουν μία εργασία που αποτελείται από επιμέρους σύνολα
- * Να εξασκηθούν στη κατασκευή χάρτη και σχεδίου πόλης
- * Να γνωρίσουν, να κρίνουν και να αξιολογήσουν ένα πολεοδομικό σχέδιο
- * Να έρθουν σε επαφή με τη σύγχρονη τεχνολογία αλλά και τις σύγχρονες μορφές τέχνης – χρήση Internet, φωτογραφίας, βίντεο
- * Να μάθουν τα στάδια επεξεργασίας και δημιουργίας ενός εντύπου
- * Να γνωρίσουν τα θετικά αποτελέσματα της ομαδικής εργασίας
- * Να έρθουν σε επαφή με τους επιχειρηματίες του τόπου τους που έχουν άμεση σχέση με τον τουρισμό και να γνωρίσουν από κοντά τη δουλειά τους
- * Να αισθανθούν ότι προσφέρουν στην τουριστική και οικονομική ανάπτυξη του τόπου τους

Εκπαιδευτικές δραστηριότητες εντός και εκτός σχολείου

- * Παρουσίαση – επιλογή θέματος – ομάδες
- * Επισκέψεις εντός και εκτός πόλης (πλατείες – πεζόδρομοι – νεοκλασικά κτίρια – θέατρο – δημοτική αγορά – λιμάνι Κατακόλου κ.λ.π.)
- * Συλλογή υλικού (δημόσια βιβλιοθήκη – διαδίκτυο – φωτογραφίες – έντυπα επιχειρήσεων – βιντεοταινία της πόλης κ.λ.π.)
- * Ενέργειες στη τάξη (συζήτηση – διαλογή υλικού – κατασκευή χαρτών παρουσίαση εργασιών – συμπεράσματα – ανάρτηση υλικού)
- * Αξιολόγηση πορείας – ενεργειών
- * Συγκέντρωση κατά τακτά χρονικά διαστήματα και των τριών τμημάτων στο αμφιθέατρο του σχολείου για γενική αξιολόγηση της όλης πορείας.

Χρονοδιάγραμμα

Φάσεις εργασίας και πορεία σχεδιασμού και εφαρμογής του προγράμματος

1η Φάση: (4 ώρες)

- Συγκέντρωση μαθητών – συζήτηση – θέμα
- Ανακοίνωση του θέματος στους γονείς
- Δημιουργία αράχνης – περιεχομένων
- Χρονοδιάγραμμα εργασιών αράχνης

2η Φάση: (12 ώρες)

- Κατανομή θεμάτων κατά ομάδα
- Αναζήτηση – συγκέντρωση πληροφοριών
- Πίνακας παρουσίασης κατά τάξη
- Αξιολόγηση πορείας

3η Φάση: (8 ώρες)

- Επεξεργασία πληροφοριών - διορθώσεις
- Σύνθεση – σύνταξη και δημιουργία οδηγού
- Μετάφραση οδηγού στα Αγγλικά

4η Φάση: (2 ώρες)

- Αξιολόγηση – παρουσίαση

5η Φάση: (4 ώρες)

- Εκτύπωση – διάθεση σε φωτοτυπίες
- Προώθηση σε σημεία πώλησης και τοπικούς φορείς

Αξιολόγηση

Στο τέλος του προγράμματος θα γίνει αξιολόγηση του τουριστικού οδηγού με βάση τους στόχους που τέθηκαν στην αρχή. Θα γίνει συζήτηση για όλο το πρόγραμμα και τις δυσκολίες του. Θα δούμε τα τυχόν λάθη, ποιες ενέργειες δεν έγιναν σωστά, τι άλλο θα μπορούσε να γίνει, τι ήταν περιττό, αν εκμεταλλευτήκαμε σωστά το χρόνο, ώστε να βγάλουμε χρήσιμα συμπεράσματα για την υλοποίηση των επόμενων προγραμμάτων.